

مولع بانج درکی ور یض ترم دیس یدہلا تاءارق ہب ہر

- تاءارق رد دیس داتسا (کی)
- ین آرق مولع ہنیمز رد دیس یاہہاگدی (ود)
 - رتاوت ہب ن آرق توبٹ (فلا)
 - ادخ لوسر نامز را؛ تاءارق ددعت (ب)
 - نیت ی آرجم نایرت نیت فل تخم لا نیت تاءارق لا (ج)
 - اہب ذوخ آمریغ ہذاش لا تاءارق لا (د)
 - ن آرق تاءارق رد نحل (ہ)
- یریسفت بتک رد ین آرق مولع ہاگیاج (ہس)
 - تاءارق ہب جاجتخا
 - ارق فالتخا نایب
 - ہءارق لا حیجرت
 - ہذاش تاءارق
 - مالک ہصالخ
- یض ترم دیس بتک رد تاءارق (راہج)
 - عبس تاءارق
 - رشع تاءارق
 - یض ترم دیس بتک رد ہذاش تاءارق

تاءارق رد دی س داتسا کی

تسا هدش یفرعم [1] یسراف یلعوبا تائارق هنیمر د وا داتسا ،تایرسانلا باتک همدم رد

و وحننل مولع هنع ذخأ ،ةيجه ٣٧٧ ةنس ىفوتمل يوحنل يسرافل رافغل دب ع نب دمحأ نب نسلحل
[2].تاءارقل

يوحنن لاي سرافال يلع وبأ مام إلال نابأ ن ب نام يلس ن ب رافغل دب ع ن ب دمأ ن ب نسحل ال [٩٥١] [1] ،روهشمل

دبع اضرع هنع ءارقلا يور ،دهاجم نب ركب ي بأ نع اضرع ءارقلا يور ،زاريش لمع نم اسف نم هلصأ هنع ذخأ و يرسلال نب ركب ي بأ نع مث جاجزل قاحسإ ي بأ نع وحنلا ذخأ و يनावرهنل ناركب نب كللملا قحل مث اريثك همطعف ءلودلا دضع بحص و وحنلا ملع ءساير هيلإ تهتنا و ،هيوبيس باتك و ،قلخ و يعيبرلانسحل ي بأ و ينجنباك رابك ءمئأ وحنلا هنع ذخأ دق و همركأف ءلودلا فيسب ريغ و ءلمكتلا و حاضيإل و ،دافأ و داجأف دهاجم نبا ءعبس حرش ءحل باتك و ءركذتل باتك فلأ اهيلع[نيمئاقلا] دادغب ءاحنل هلام ثلثب ي صوأ و ءئامثالث و نيعبس و عبس ءنس ي فوت ،كلذ (٣١٨-٣١٩ ص ١ ج ،ءارقلا تاقبط يف ءىاهنلا ءىاغ).رانيد فلأ نيثالث ناكف

٢١: ص، تاي رص ان ل لئ اسم [2]

هني مزر دى س ياهه اگ دى د (ود
ي ن آرق مولع

رتاوت هب نآرق توبث (فلا

[رتاوتلاب نآرقلا و عیشرشلا توبث]

یف نعاط دحلّم نم اّلا اهادتبم نوکي نأ زوجي ال ةهبشلا هذه لاثما نا ملعا و» :باتکلا بحاص لاق ةللا یّ لص یبنلا نوک رتاوتلاب ملعن اّمّن انا ةمامالا و ةوبنلا نالطب بجو تّحص اذا اّنا نیدلا ملعن هب و ،ةضراعم مهتهج نم عقي مل ةّنا و ،هب یّ دحتلا عوقو و نآرقلا نوک و مّلس و هلا و هیلع متاخ مّلس و هلا و هیلع ةللا یّ لص ةّنا ملعن هب و ،اهنم خوسنملا خسن و عئارشلا توبث رتاوتلا یف نعاطلاف [کلذ ریغ یلا] هدعب ال و هعمّ یبن ال ةّنا و ،ةتبات هتعیرش نا و ،نّیّ بنلا عم ملعی فیکف ،نیدلا لطبی هضعب لاطباب و اّلاطباب اّمم هانمدق ام عیمج یف کیکششلا دیری یف ةدايزلا زواج یلا مهّاداً لوقلا اذه و ؟ ةّجج نوکي یتح هریغ نم هزیمت و نآرقلا رتاوتلا داسف

«... [1] تمتک دق اها و نآرقلا

ججج نم اندنع وه لب ،هيف حدقن ال و هیلع نعطن ال اّنا انّیّ دقف رتاوتلا امأ :هل لاقی هلاطباب انامر و اّلا فالخ انیلعّ نط نمف ،ملعلا یلا قرطلا دحاً و ،هذابع یلع یلاعات ةللا یضتقی ال نیلقانلا یلع لقنلا نع لودعلا و نامتکلا زواج نم هیلل بهذن یذلا و فرس لطبم وه و هئادأب ةاورلا ماق اذا ةّجج نوکي امنا ةّنال ،هئارش یلع درو اذا هیلع لمعلا کرت و ،رتاوتلا لاطباب نم هیلل اقیړط رتاوتلا لعج و هرکذ ام عیمج و ،هب ةّججل تطقس دقف کلذ اولعفی مل اذا اّمأف ،هلقن یلع نعط نم یلع لب ،انیلع ةّجج سیل و ،حیحص یّ دحتلا عوقو و نآرقلا و یّ بنلا نوکب ملعلا ملعلا یلا قیریطب سیل ةّنا یلا بهذ و ،رتاوتلا

مدقت ام ةلمج یف کلذ هلاخدا و رتاوتلا وه اهدقف یلا قیړطلا اّنا هؤاغدا و ةضراعملا مدع اّمأف نم ةضراعملا دقف ملعی اّمنا و ،هیف لقنلا حصی ال و رتاوتلاب ملعی ال اذه لثمّ نأل ،فیړطف ،دوجوم تناک ول ،اهب ةراشالا و اهرکذ یلع مهصرح و ،اهلقن یلا نیفللاخمل یعاود رفوت انملع ثیح ،اهیفن یلع انعطق ثعواوبل ةّدش و یعاودلا ةّوق عم اهل ةیاورلا اندقف اذاف

هب تدرو ام رتاوتلا ةهج نم ملعنن امهارجم یرج ام و ،خوسنملا و خسانلا و ،عئارشلا توبث اّمأ و ءیش هنم اّنع متکني مل هنا و هتهج نم انیلل لصا و عرشلا عیمج اّنا ملعن و ،رتاوتملا ةیاورلا ام عیړشلا یف یرج و نامزّ لک یف ادوجوم ناک اذا موضعملا مامالا نأ وه و ،هانمدق یذلا قیړطلاب ملعنن ،نولقانلا هاوط امب ملعلا یلا نیفلکمل لاصیلا و ،نایبلا و روهظلا هیلع بجو هانردق .کلذ مدع عیړشلا یف عقاوولا للخللا یلع ههیبنت دقفب

ام هیلل نوبه اذلا دعتی ملف لقننت مل و تمتک ةدايز نآرقلا یف اّنا ب لوقلا اّمأف
نم ةعامج دهش ةریشک طافلا و یآ لقن نم ةاورلا هیلع عمجا و تاّیاورلا هب ترصانت

[2] انفحصم هنّمضت امیف ةدوجوم ریغ یه و نآرقلا ةلمج یف أرقنت تناک اّنا ةباحصل
نّمم هلهأ نم سیل نم یلع لقنلا یرجم امیف لوقعملا سیل و ، ةرهاظ کلذ نم یورامیف لالحا و ال ام زیوجتلا اذه لجأل مزلی سیل و ،هیلل بهذی ابهذم فلاخ و اّلا اداقتعا ملث ام لک حارتقاب عفدی نآرقلا نم انب لصتی مل ام ةلمج یف نوکي نأل ،زیوجتلا مهمازلا نم انوفلاخم انل هلوقي لازي عیمج لوصوب ةقتلاب هیلع انلوع و هانرکذ یذلا هجولاب کلذ نم أن اّنا ماکحا و ننس و ضئارف یثلا ةبراضتملا ةفلتخملا ةّمالا لعجی مل نم نیّ دلا یف کّکشملا دحلّملا سیل و ،انیلل عرشلا هیلع زوجي ال لماک موضعم یلع هظفح رصق و عرشلا طفح یف ةّجج لالّضلا و أطخلا اهیلع زوجي

نأى إلى بهذ نم وه هموصخ و هئادعأ ناسلب قطانللا نيدلا يف ككشملا دحلما لب ،هانددع أمم عيش يف ةجح موقلا ءالؤه هلجج نميف ركف اذا لمأتملا رطانللا نأل ،هلاح انفصو نمب طوفحم عرشللا هبابسأ و يوهلا إلى ليملا و ،لقنللا نع ضارعالا و ،أطخلل زواج نم هيلع مه ام يأر و ،هل اظفاح عرشللا ةلللا هقفوي مل نإ ،ةعيرشللاب ةقثللا عافترا و ،نيدلا يف ككشللا إلى اعيهم اقيرط هل اذه ناك جراخلل موصعملا وه هيف ةججللا و عرشلل ظفاحلا نأ نم هيلإ انبهذ ام همهلي و ،قجللا ةباصال إلىاعت [3]ةمأل تافص نع

[4]هلاثمأ هب حص يذل رتاوتلاب هل قن حص دق نآرقللأنا:ي دجتلاب ملعللا يف دمتعا أمم و

زئاج ريغ عادبالا

ن:ناهجو [5]يدلاول و يل رفغا انبر:هلوق يف و

امل رافغتسالاب مالسللا هيلع ميهاربإ هدعو يذل رفاكللا باللا نأ ةيماملإا ةعيشللا دنن نأ :امهدحأ نأ زوجي و .انمؤم ناك هدلاو نأ و ،ةقيقجللا إلىع هدلاو نكي مل و ،همأل هجج ناك انما ،ناميإلاب كلذ هدعو .اهناميإ إلىع اليلد ةرفغملااب اهل مالسللا هيلع ميهاربإ ءاعد لعجي و ،هدلاوك ةنمؤم اضيأ مألل نوكي نيدلاولل و انسوفنل اوعدن فيك انل اميلعت لب ،هسفنل ءاعد كلذ لعجن ال انما :نسحالا هجولا و نإ انذخاؤت ال انبر :لوقي نأب ملس و هلا و هيلع هللا إلىص انيبن هللا دبعت امك ،انم نينمؤملا انل اميلعت كلذ لاق انما و ةمصعلل عيطخي ال مالسللا هيلع وه و [6]انأطخأ وأ انيسن

عادبالا ال و ،[7]تزاج اهب يور دق و ةيورم تناك ناف ،ءايلا نيكستب ةءارقالا امأف [8].[9]زئاج ريغ

٨٢. 1/ ق ٢٠ ي نغملا [1]

نبا نع ينزلا يف بئثلل مجر باب دودحللا باتك يف ١٣١٧ / ٣ هحيحص يف ملسم ةيورك (1) [2] شعب ةلللا نإ :مّلس و هيلع ةلللا ئلص ةلللا لوسر رب نم إلىع سلاج وه و باطخللا نب رمع لاق ،سابع و و اهانأرق مجرلا ةيآ هيلع لزنأ امم ناكف باتكللا هيلع لزنأ و قجللاب ملس و هيلع ةلللا ئلص ادمحم انب لاط نإ يشخاف ،هدعب انمجر و مّلس و هيلع ةلللا ئلص ةلللا لوسر مجر ف ،اهانلقع و اهانيع مجرلأنا و ،ةلللا اهلزنأ ةضيرف كرتب اولضي يف ةلللا باتك يف مجرلا دجن ام :لئاق لوقي نأ ،نامزلا وأ ،لبحللا ناك وأ ،ةنّيبلا تماق اذا ءاسنللا و لاجرلا نم نصحا اذا ينز نم إلىع قح ةلللا باتك يف وأرق اذا ناك هنا دوعسم نبا نع يورامك وأ ،همكح يقب و همسر خسن ام باب نم اذه نوكي يف «فارتعالا ببس نيبيبت و حيضوتلا باب نم اذه نوكي يف «يلعب» اهعبت يلاتقلا نينمؤملا ةلللا ئفك وأ ةنسللا لهأ قيرط نم ناك ءاوس تاياورلا نم درو ام لك و ،ميركللا نآرقلا سفن نم اهأنا ال لوزنلا و هيدي نيبن نم لطابلا هيتأي ال يذللا ةلللا باتك نآرقلا نأل اهتاور إلىع ةدودرم ةضوفرمةعيشللا نم لك و آريثك أفال تخلا هيف اوّدج و للة رّيغ دنع نم ناك و ل هطفحب هباحبس دهعت دق و ،هفلخ نم تاملكلا ينابم ريغت ال يتلا تاءارقالا ريغ اذه ،هبتشم وأ طلاغم وأ قرتخم وهف كلذ ريغ ىغدا و ،ةفاك نيملمسلا نيبن فورعم وه امك هلا و هيلع ةلللا ئلص ةيبن ناسل إلىع اهب ةلللا نذا يتلا لصأ و ،رفظملا ةيماملإا ةعيشللا دئاقع و يئوخللا مامللا «نايبللا» عجار يغالطالا نم ديزملل لاجل لك إلىع و ،هتحص دقتعي هنا ال دراو كلذ نا يضترملا دارم و ءاطغلل فشاكل اهلوصلأ و ةعيشللا

رطنا و . ؤلملا نع جراخ وهف نآرقلا نم سيل نيتفدلا نيب ام ائيش نأ معز نم نأ ةمألا عامجاف
٤١ و ٢/ ٤٠ و ١٢٠ و ١/ ١٠١ يطويسلل ناقتالا

[3] ٢٨٧-٢٨٤: ص 1، ج ، ةمامإلا ىف ىفاشلا

[4] ٢٨٠: ص ، صنلا ، نآرقلا زاجعإ ةهج نع حضوملا

[5] ٤١ هىآ ، مىهارب هروس

[6] ٢٨٤: ةيآلا ، ةرقبلا ةروس (١)

[7] . فيفختلاب ةارقلا تزاج اهب ءىرق دق و : ةخسنلا شماه ي (٢)

[8] ٨٥: ٣، لئاسرلا (٣)

[9] ١١-١٠: ص 3، ج ، لىوأتل سئافن

نامز زا ؛تائارق ددعت (ب

ادخ لوسر

اهب صخ ام میطع نم کلذ نا انیب دقف ،ةدحاو ةءارق یلع سانلا هعمج اماف) :باتکلا بحاص لاق مل ول و ،کلذ لعفی مل ول فیکف ،عقو ام ،فالتخال نم هیف عقو دق عینصل اذه عم هنأل ،نآرقلا (ایفاک ناکل ،اذه انتقو ىلا ةباحصل ماىأ نم هاتا ام یلع عیملجلا قابطا ال هیف نکى

...

و یصقتسم هیلع مالکلا یضم دقف ةدحاو ةءارق یلع سانلا عمج نم هب تردتعا ام اّم :هل لاقى و هیلع ةللل یلص لوسر ناک امل انیصحت ناک ول و نآرقلل انیصحت سیل کلذ نا انیب .ةفلتخمل تاءارقل حی بی مل س و هلآ

سیل (اذه انتقو ىلا ةباحصل ماىأ نم هاتا ام یلع عیملجلا قابطا ال هیف نکى مل ول) :هلوق و عیمج یف ارمتسم فورحلا ىلا اه یف عوحرلا و ةءارقل یف فالتخال دجن اّنال ،هیشب کّسمتلا دحأ یلع نوبجوى نیملسمل دجن سیل و اذه انتقو ىلا اهرکذ یتلا تاقوالا ؟نامثع هاتا ام یلع عیملجلا عامجا یغّدى فیکف ،دحاو فرحب

نم هادع ام نأل ،دیز فحصم یلع مهعمج هنا ال ةدحاو ةءارق یلع سانلا هعمجب نعأ مل :لاق ناف رک نم وه ام هادع اّم ناصقنلا و ةدایزلا نم نّمضتی ناک فحاصملا

فحصم ودعت یتلا فحاصملا کلت ولخت ال و ،الو اّکمالك رهاظ هنمضت ام فالخب اذه :هل لقی ةللل یلص ةللل لوسر رقا ام ،ملکلا و طاقلال یف فالتخال نم نمضتت نا نم دیز و ةدایزلا یف مالکلاف ،کلذک ناک ناف ،هتءارق حابأ و ،هیلع مل س و هلآ و هیلع ایورم و احابم ناک اذا فالتخال نا و ،ةفلتخمل فورحلا یف مالکلا یرجم یرجى ناصقنلا فالخب ناصقنلا و ةدایزلا هذتت ناک نا و ،هرطحى نأ دحل سیلف الوقنم و لوسرلا نع وهف هتوالت مل س و هلآ و هیلع ةللل یلص لوسرلا حی بی مل ام و ،ىلعات ةللل لزنا ام انملع دق و ،هریغ و دوعسم نباک فحاصملا هذب نوعرقى نیدلا موقلا یلع ءانت ءوس ارقى نا نع ،ههازنلا و ةتامالا و ةقثلا و ةءارقل یف املع ناک نم الا مهنم نکى مل هنا نأل ،هلبق رمألا یلو نمم هریغ نم و هنم راکنالا اذه مدقتى نأ بجى ناک دق و ،ةللل لزنا ام فالخب

[1]هریخأت زوجى ال ناصقنلا و نآرقلا یف ةدایزلا راکنالا

ةدحاو ةءارق یلع عمج امنإ و فحاصملا هقارح و دیز ةءارق یلع سانلا هعمج هرک دوعسم نبا :لاق ناف .هیف فالتخال و ةعزانملا عطق و نآرقلل انیصحت هیف نأل

باحصأ نم ةعامج ههرک امک فحاصملا قارحإ هرک دوعسم نبا نأ یف کش ال و ،حیحصب سیل اذه :لقی ال صقم کلذ یف مهنم دحاو لک مالک ةاورلا رکذ دق و .هیف اوملکت و ،هلآ و هیلع ةللل یلص لوسرلا یبنلا لوقى یذلا وه و .اهورکم ال دیز ةءارق یلع سانلا رصق و هتءارق میرحت نم ةللل دبع هرک ام و «دبع مأ نبا ةءارق یلع ارقیلف لزنا امک اضغ نآرقلا ارقى نأ هرس نم» :هیف هلآ و هیلع ةللل یلص

يُصْلح لِّل لوسرر نإ؁ ءريخال ءارقلا يه دب ع م أنب ءارق» :لاق هنأ هيلع ءلل ءمحر ساب ع نبا يور و يفوت يذل ماعل ناك امل ف ناضمر رهش يف ءنس لك يف نأرقل هيلع ضرعي ناك هلآ و هيلع ءلل لدب ام و؁ هنم خسن ام دوعسم نب ءلل دب ع دهشف؁ نيترم هيلع ضرع هلآ و هيلع ءلل يُلص هيف «ءريخال ءارقلا هف

هلآ و هيلع ءلل يُلص ءلل لوسرر يف نم تذخأ دقل :دوعسم نبا لاق لاق :شمعال نع كي رش يور و ءباؤد هل؁ باتكل يف يدوهي مالغل تبات نب ديز نا و ءروس ني ع بس

مهنأل؁ نامثع هعنص امل بجومب كلذ (سيل) ءارقلا يف سانل فالتخا نم فاخ هنإ :مهلوق و **اهلك فرحأ ءعبس يل نأرقلا لزن**» :لاق هلآ و هيلع ءلل يُلص ءلل لوسرر نأ :نووري هيلع ءلل يُلص لوسررلا نع دنسم حابم مه دنع ءارقلا يف فالتخالا اذهف «فاك فاش ؟حابم وه ام فورحل يف عسوتل نم مهيلع رطحي فيكف؁ هلآ و

ءلل يُلص يبنل حابأ امل -هوعدا امك -نأرقلا نيصحت ءدحاولا ءارقلا يف ناك ولف نم هتأ عيمج نم حل اصملا هوجب ملعأ هنأل؁ ءدحاولا ءارقلا ال لصالا يف هلآ و هيلع رذي و يتأي ام لك يف اق فوم؁ يحولاب اديؤم ناك ثي

نم ال و هلآ و هيلع ءلل يُلص لوسررلا مايأ يف نكي مل ام فالتخالا نم تذخأ :اولوقي نأ مهل سيل و و؁ عدتبم لرمأل و ءتداحل ءارقلا نع يهني نأ بجول اذه يلع ناك ول رملال نا : (كلذ و)؁ حابأ ام ءلمج [2] ءهبش الب حابملا مدقتملا ميريحت يلع ءارقلا نم تذخأ ام هلمحي ال

[1] ٣٠٣-٣٠٠ ص؁ ٤؁ ج؁ ءمامإلا يف يفاشلا

[2] ١٠٩-١٠٦ ص؁ ٤٤؁ ج؁ يفاشلا صيخلت

نیت ئارقلا (ج

ی رجم نای رجت نیت فلت خملا نیت ی آ

یضتقی رجلات ةءارقلل نأ ،یلوآ حسملل یف سوؤرلا مکح یلع لجرألا مکح لمح نأ نیبی امم و نأل ؛رجلات ةءارقلل ینعم قباطی ام یلع بصنللاب ةءارقلل لمح بجاولاف ،ه اوس لمتح ی ال و حسملل هجولا اذه و ،امهنی ب ةقباطملا بوجو یف نیت ی آ ی رجم نای رجت نیت فلت خملا نیت ةءارقلل [1] اهل بصنللاب ةءارقلل یلع لجرألا رجلات ةءارقلل حجری

نانسح اعیمج ناهجولا

ةزمح أرقف ،رَبْلَ1سَيِّل :یلاعت هلوق نم اهبصن و ءارلا عفر یف ةعبسللا ءارقلل ةءارق تفلتخا دق و أرقی ناك ؤَّ نأ مصاع نع صفح نع ةریبه یور و ،ءارلا بصنب «رَبْلَ سِیِّل» صفح ةیوری ف مصاع و نم دحاو لَّكَّ نأل ،نانسح اعیمج ناهجولا و ،عفرللاب رَّبْلَ نوقابلل أرق و ،عفرلا و بصنللاب و امسا امه دحا نوک زاوج یف أفاکت فیرعتلا یف اعمتجا اذیف ،ةفرعم اهربخ و سیل مسا :نیمسالا [2] تاركنلا أفاکتت امك ؛اربخ رخآلا

[1] ۱۲۵ ص ۲، ج ۲، لی وائل سئافن

۴۷۲ : ص [۱۷۷ ة ی آ : (۲) ةرقبلال ةروس] / ۴۷۸ / 1 ج / یضترملا فی رشلال ریسفت [2]

ذوخ أمريغ هذاش لا تائارق لا (د)
اهب

ءارقلا عيمج اهيلع و، حتفلاب ءارقلا مءلك ءيبرعلا لهأ دنع ءارقلا هذه نم راتخملما :انلق ريغ ءذاش تءارقلا يقاب و ،ءابل مض و نيعل حتفب «دبع» ؛أرق ءنف ءزمح آل ؛ءعسلا .^[1]اهب ذوخأم

يُلع (٧) يدهف الاض كُنجو و (6) يوأف اميتي كُنجي مل أ: عفرلا ةيآل هذه ةارق يف يور هأ: اهسماخ و اذه نأل و ؛ ةفورعم ريغ ةأرقلا نأل ؛ فيعض هجولا اذه و ، لاضلا كُلك و هنجو ميتيلا نأ [3]. [2] هي ناعم رثكأ دسفي و جمسي مالكل

١٨٠ : ص [٦٠ ةآ: (5)ةءاملا ةروس] / ١٨٢ / ج٢ / يضترملا فيرشل ريسفت [1]

١٥٠. ةمئألا و ءابنألا هزنأ (1) [2]

٤٦٦ ص ٣ ج لي وأتلا سئافن [3]

ن آرق ت ئ ارق رد ن حل -ه

ةالصلا ی ف ةءارقلا ی ف نحلل م ك ح :ةبازل ةلأسملا

و طفللا یلإ رقتفت ةیكحلل ت ناك و ،یلاعت ةلل مالكل یكاحل وه ئراقلا ةقیقح ناك اذإ ؟مكتم مأ ئراق وه أ ؟ةالصلا ةءارق ی ف نحل نم مك ح ام ف ،هتغیص

ةقیقحلل ی ف یلاعت ةلل مالكل كاح ریغ ه نوك ل ،ئراق نوك ی نأ زوج ی ال و

و ،ربخلل هب درو ام ل فالخ هتالص داسف یلع ةمأل عامجإ لقن عم ،ةلطاب هتالص ف امكتم ناك نا و لزنأ امك عفری «أرقن نحلن امك أرقا» ةفئاطلا نم ریثك هیلع لمع

ایتفلال لب ،ادماع هتءارق ی ف نحل نم ةالص داسف ی ت ف ا نئامل عم نم ادحأ اندجو ام ف اضیأ و ه ی ف ام كلذ ی ف و ،مهنم رهاظ اهزواج

ب:باجل

و طافلأل روص ی ف هل ةقباطم نوكت نأ بحت مالكلل ةیكحلل نأ ح یصلل نأ ملع ا ةقیقحلل یلع كاحب سیلف كلذ لع فی مل نم و ،اهرصق و ادم و اهتاك ح

ةیكح و مجاعأل و ةماعل نم هل طبصنی ال نم نأ یلع ةعمجم ةفئاطلا ت ناك اذإ و ،كلذل دمعتم ریغ نحل نم كلذك و ،ةیئجم هتالص هطافلأ تاك ح و هبارعإب ن آرقلا ن آرقلل ةقیقحلل ی ف ایكاح نحلل اذه نك ی مل نا و ،اهتحص و ةالصلا هزه زاوجب انمك ح نأ ی ف ةیبرعلاب افرح مه فی ال یذلا یمجعأل و مالكلل یلع ردقی ال یذلا سرخأل یجم یج و قطنی نل نمم رثكأب ن آرقلا ی ف نحل نم سیلف ،ن آرقلا ءارق ام اناك نا و ،ةیبرع ةح یحص امهتالص ةلمج هب

نحلل دمتعا اذإ ام أف .كش ریغب ةزئاج هتالص ف ،دمع ریغ نم نحل اذإ بارعأل ةماقا نم نكتممل ام أف انباحصأ نم ی ت ف ا نم و ،ةدساف هتالص نوكت نأ یلوالاف ،بارعالا ةماقا و باوصلل یلع هتردق عم

[1]ب یصم ریغ ناك هفالخب

رد ین آرق مولع هاگیاج (هس یریسفت بتک

مالک رد تءارق ملع هاگیاج نایب رد، لیوأتلا سئافن، یضترم دیس بانج یریسفت باتک ققحم
وهف، یریسفتلا هثحب یف ةحضاو ةینآرقلا تءارقلا یضترملا ةیانع ودبت و: دیامرفیم دیس
تءارقلا فالتخا یلإ یریشی و، یرخأ یلع ةءارق حجری و، ینآرقلا صنلا ةلالدل هئایب یف اهب جتحتی
نکمی و. ینعملا یلع ةءارقلا فالتخا یلع بتترتی ام ارکاذ، وحنلا و ةغللاب اهتقالع و اهب أرق نم و
یتآلا لالخ نم کلد نایب انل:

تائارق هب جاجت‌جا

نؤمُتْکَتْ مُتْنُکْ امُجُحُمُ ٲٲلِلْ و اهيفُ مُتْأَرادافُ اسْفَنُ مُتْلَتَقْ ذِإْ و :ی‌ل‌اعت هلوق دن‌ع ی‌ض‌تر‌م‌ل‌ا ف‌ق‌و ی‌ف و ؟د‌ح‌ا‌و ل‌ت‌ا‌ق‌ل‌ا و ل‌ت‌ق‌ل‌ا ب‌ع‌ا‌م‌ج‌ل‌ا ب‌ط‌ا‌خ‌ی‌ ن‌ا ز‌و‌ج‌ی‌ ف‌ی‌ک :ل‌ء‌ا‌س‌ت‌ی‌ ه‌ا‌ر‌ن و ،[۷۲ هی‌آ ،ة‌ر‌ق‌ب‌ل‌ا ة‌ر‌وس] ی‌ل‌ع‌ف د‌ح‌ا‌و ل‌ت‌ا‌ق‌ل‌ا ن‌ا ع‌م‌ ع‌ی‌م‌ج‌ل‌ا ی‌ل‌ا ة‌ج‌وت‌ی‌ ا‌م ج‌ر‌خ‌م ب‌ا‌ط‌خ‌ل‌ا ج‌ا‌ر‌خ‌ا ب‌ول‌س‌ا ن‌ا ی‌ض‌تر‌م‌ل‌ا ر‌ک‌ذ‌ی‌ ب‌ا‌و‌ج‌ل‌ا ل‌ت‌ق و ،ا‌ذ‌ک م‌ی‌م‌ت و ن‌ب ت‌ل‌ع‌ف :م‌ه‌د‌ح‌ا ل‌و‌ق‌ی‌ف» ،د‌ا‌ج‌ا‌ل‌ا و ء‌ا‌ب‌ا‌ل‌ا ب‌ا‌ط‌خ‌ب ء‌ا‌ن‌ب‌ا‌ل‌ا ب‌ا‌ط‌خ‌ ی‌ف ب‌ر‌ع‌ل‌ا ة‌د‌اع ی‌ف ن‌ؤل‌ت‌ا‌ق‌ی‌ :ا‌ر‌ق ن‌م ه‌ن‌م و ،ة‌ع‌ا‌م‌ج‌ل‌ا ن‌ی‌ب ن‌م ا‌د‌ح‌ا‌و ل‌ع‌ا‌ف‌ل‌ا و ل‌ت‌ا‌ق‌ل‌ا ن‌ا‌ک ن‌ا و ،ا‌ن‌ا‌ل‌ف ن‌ا‌ل‌ف و ن‌ب ر‌ا‌ی‌ت‌خ‌ا و ه‌ و ،ن‌ی‌ل‌ع‌ا‌ف‌ل‌ا ی‌ل‌ع ن‌ی‌ل‌و‌ع‌ف‌م‌ل‌ا م‌ی‌د‌ق‌ت‌ب[۱۱/ه‌ب‌وت‌ل‌ا] ن‌ؤل‌ت‌ق‌ی‌ و ن‌ؤل‌ت‌ق‌ی‌ف ٲٲلِل‌ا ل‌ی‌ب‌س‌ م‌ه‌ل‌ ح‌د‌م‌ا و م‌ه‌ف‌ص‌و ی‌ف غ‌ل‌ب‌ا و ه‌ و ،ن‌ول‌ت‌ق‌ی‌ و م‌ه‌ض‌ع‌ب ل‌ت‌ق‌ی‌ف ،ب‌ل‌ع‌ت س‌ا‌ب‌ع‌ل‌ا ی‌ب‌ا و ،ی‌ئ‌ا‌س‌ک‌ل‌ا «م‌ه‌ت‌ع‌ا‌ج‌ش ی‌ل‌ع ل‌د‌ا ک‌ل‌ذ ن‌ا‌ک م‌ه‌ض‌ع‌ب ل‌ت‌ق ن‌ا د‌ع‌ب ا‌ول‌ت‌ق و ا‌ول‌ت‌ا‌ق ا‌ذ‌ا م‌ه‌ن‌ا‌ل‌

ف‌ر‌ح‌ل‌ا ی‌ف ء‌ا‌ت‌ل‌ا ح‌ت‌ف و ء‌ا‌ی‌ل‌ا م‌ض‌ب ،ن‌ؤل‌ت‌ق‌ی‌ و ن‌ؤل‌ت‌ق‌ی‌ف :ف‌ل‌خ و ی‌ئ‌ا‌س‌ک‌ل‌ا و ة‌ز‌م‌ح ن‌م ل‌ک ا‌ر‌ق د‌ق و .ل‌ع‌ا‌ف‌ل‌ل‌ ی‌ن‌ا‌ث‌ل‌ا و ل‌و‌ع‌ف‌م‌ل‌ل‌ ل‌ؤ‌ا‌ل‌ا ء‌ا‌ن‌ب‌ب‌ ی‌ا ،ی‌ن‌ا‌ث‌ل‌ا ف‌ر‌ح‌ل‌ا ی‌ف ء‌ا‌ت‌ل‌ا م‌ض‌ و ء‌ا‌ی‌ل‌ا ح‌ت‌ف و ،ل‌ؤ‌ا‌ل‌ا ح‌ت‌ف و ء‌ا‌ی‌ل‌ا م‌ض‌ و ،ل‌ؤ‌ا‌ل‌ا ف‌ر‌ح‌ل‌ا ی‌ف ء‌ا‌ت‌ل‌ا م‌ض‌ و ء‌ا‌ی‌ل‌ا ح‌ت‌ف :ن‌و‌ق‌ا‌ب‌ل‌ا و ل‌ت‌ق‌ل‌ا ل‌ب‌ق ل‌ا‌ت‌ق‌ل‌ا ن‌ا‌ل‌ ،ل‌و‌ع‌ف‌م‌ل‌ل‌ ی‌ن‌ا‌ث‌ل‌ا و ل‌ع‌ا‌ف‌ل‌ل‌ ل‌ؤ‌ا‌ل‌ا ء‌ا‌ن‌ب‌ب‌ ی‌ا ،ی‌ن‌ا‌ث‌ل‌ا ف‌ر‌ح‌ل‌ا ی‌ف ء‌ا‌ت‌ل‌ا و‌ا‌ ب‌ی‌ت‌ر‌ت‌ل‌ا د‌ی‌ف‌ت‌ا‌ل‌ و‌ا‌ول‌ا ن‌ا‌ل‌ ا‌م‌ا» :ه‌ل‌و‌ق‌ب ی‌ئ‌ا‌س‌ک‌ل‌ا و ة‌ز‌م‌ح ة‌ا‌ر‌ق (ه‌ 1117 ت‌) ی‌ط‌ا‌ی‌م‌د‌ل‌ا ل‌ل‌ع د‌ق ل‌و‌ق ن‌ع د‌ی‌ع‌ب ر‌ی‌غ ی‌ن‌ا‌ث‌ل‌ا ل‌و‌ق‌ل‌ا و «ل‌ت‌ا‌ق ن‌م م‌ه‌ن‌م و ل‌ت‌ق ن‌م م‌ه‌ن‌م ی‌ا ،ع‌ی‌ز‌وت‌ل‌ا ی‌ل‌ع ک‌ل‌ذ ل‌م‌ح‌ی‌ ی‌ض‌تر‌م‌ل‌ا ف‌ی‌ر‌ش‌ل‌ا

:ی‌ل‌اعت هلوق ة‌ل‌ا‌ل‌د‌ل‌ ه‌ن‌ا‌ی‌ب ی‌ف ه‌ی‌ل‌ا ر‌ا‌ش‌ا ا‌م و ه‌ ت‌ا‌ء‌ا‌ر‌ق‌ل‌ا ب‌ ه‌ج‌ا‌ج‌ت‌ا ن‌ط‌ا‌وم ن‌م و

ن‌ا:ن‌ی‌ر‌س‌ف‌م‌ل‌ا ض‌ع‌ب ل‌و‌ق ر‌ک‌ذ د‌ق[۴۶-۴۵ /د‌و‌ه] ،ح‌ل‌ا‌ص ر‌ی‌غ ل‌م‌ع ٲٲلِل‌ا ة‌ل‌ل‌ه‌ا ن‌م س‌ی‌ل‌ ٲٲلِل‌ا ة‌ل‌ل‌ا ی‌ل‌ا ق‌ل‌ا ک‌ل‌ س‌ی‌ل‌ ا‌م ی‌ا‌ی‌ل‌ا ک‌ل‌ا‌ؤ‌س ن‌ا ی‌ن‌ع‌م‌ل‌ا و ،ل‌ا‌ؤ‌س‌ل‌ا ی‌ل‌ا ة‌ع‌ج‌ا‌ر‌ح‌ل‌ا‌ص ر‌ی‌غ ل‌م‌ع ٲٲلِل‌ا :ی‌ل‌اعت هلوق ی‌ف ء‌ا‌ه‌ل‌ا ی‌ن‌ب‌ا‌ن‌ا ن‌ب‌ر‌ :ه‌ل‌و‌ق ی‌ف ة‌ب‌غ‌ر‌ل‌ا و ل‌ا‌ؤ‌س‌ل‌ا م‌ال‌س‌ل‌ا ه‌ی‌ل‌ع ح‌ون ن‌م ع‌ق‌و د‌ق ه‌ن‌ا‌ل‌ ؛ح‌ل‌ا‌ص ر‌ی‌غ ل‌م‌ع م‌ل‌ع ه‌ب م‌ال‌س‌ل‌ا م‌ه‌ی‌ل‌ع ء‌ا‌ی‌ب‌ن‌ا‌ل‌ا ة‌م‌ص‌ع‌ب ل‌و‌ق‌ی‌ د‌ل‌ا ی‌ض‌تر‌م‌ل‌ا ف‌ی‌ر‌ش‌ل‌ا ن‌ک‌ل‌ و ،«6» ق‌ح‌ل‌ا ک‌ذ‌ع‌و ن‌ا و ی‌ل‌ل‌ه‌ا ن‌م و ،ن‌ب‌ا‌ل‌ا ی‌ل‌ا ل‌ب‌ ،ل‌ا‌ؤ‌س‌ل‌ا ی‌ل‌ا ة‌ع‌ج‌ا‌ر‌ ن‌و‌ک‌ت ن‌ا ب‌ج‌ی‌ ا‌ل‌ ة‌ی‌آ‌ل‌ا ی‌ف ء‌ا‌ه‌ل‌ا ن‌ا یر‌ی‌ و ،ل‌و‌ق‌ل‌ا ا‌ذ‌ه ض‌ف‌ر‌ی‌ «ه‌م‌ا‌ق‌م ه‌ی‌ل‌ا ف‌ا‌ض‌م‌ل‌ا م‌ا‌ق‌ا و ف‌ا‌ض‌م‌ل‌ا ف‌ذ‌ح‌ف ،ح‌ل‌ا‌ص ر‌ی‌غ ل‌م‌ع و‌ذ‌ ک‌ن‌ب‌ا‌ن‌ا :م‌ا‌ک‌ل‌ا ر‌ی‌د‌ق‌ت‌ ن‌و‌ک‌ی‌

،ر‌ی‌غ ب‌ص‌ن‌ و م‌ال‌ل‌ا ح‌ت‌ف و م‌ی‌م‌ل‌ا ر‌س‌ک‌ب‌ ح‌ل‌ا‌ص ر‌ی‌غ ل‌م‌ع ٲٲلِل‌ا :ة‌ء‌ا‌ر‌ق‌ب ه‌ی‌ج‌وت‌ل‌ا ا‌ذ‌ه‌ل‌ ی‌ض‌تر‌م‌ل‌ا ج‌ت‌ح‌ی‌ و ی‌ف ة‌ه‌ب‌ش‌ا‌ل‌ ة‌ا‌ر‌ق‌ل‌ا ا‌ذ‌ه‌ ع‌م‌ و ،ر‌ی‌غ ب‌ص‌ن‌ و م‌ی‌م‌ل‌ا ر‌س‌ک‌ و م‌ال‌ل‌ا ب‌ص‌ن‌ب‌ ة‌ی‌آ‌ل‌ا ه‌ذ‌ه‌ ت‌ا‌ر‌ق‌ د‌ق و :ل‌و‌ق‌ی‌ف ف‌ع‌ض‌ ن‌م ک‌ا‌ن‌ه‌ ن‌ا ی‌ض‌تر‌م‌ل‌ا ر‌ک‌ذ‌ی‌ و .«2» م‌ال‌س‌ل‌ا ه‌ی‌ل‌ع ح‌ون ل‌ا‌ؤ‌س‌ ن‌ود ن‌ب‌ا‌ل‌ا ی‌ل‌ا م‌ال‌ک‌ل‌ا ی‌ن‌ع‌م‌ ع‌و‌ج‌ر‌ ل‌م‌ع‌ی‌ و ه‌ :ل‌و‌ق‌ت‌ د‌ا‌ک‌ت‌ا‌ل‌ ب‌ر‌ع‌ل‌ا ن‌ا‌ل‌ ،ح‌ل‌ا‌ص ر‌ی‌غ ا‌ل‌م‌ع ل‌م‌ع ه‌ن‌ا‌ ل‌و‌ق‌ی‌ ن‌ا ب‌ج‌ی‌ ن‌ا‌ک» :ل‌ا‌ق و ة‌ا‌ر‌ق‌ل‌ا ه‌ذ‌ه‌ ا‌ذ‌ه‌ س‌ی‌ل‌ و» :ه‌ل‌و‌ق‌ب ه‌د‌ر‌ی‌ و ی‌ا‌ر‌ل‌ا ا‌ذ‌ه‌ ی‌ض‌تر‌م‌ل‌ا ض‌ف‌ر‌ی‌ و ،«ن‌س‌ح‌ ر‌ی‌غ ا‌ل‌م‌ع :ا‌ول‌و‌ق‌ی‌ ی‌ت‌ح‌ ،ن‌س‌ح‌ ر‌ی‌غ ل‌ا‌وز‌ و ی‌ن‌ع‌م‌ل‌ا ف‌ا‌ش‌ک‌ن‌ا د‌ن‌ع ف‌و‌ص‌وم‌ل‌ا م‌ا‌ق‌م ة‌ف‌ص‌ل‌ا ة‌م‌ا‌ق‌ا ر‌ه‌ا‌ظ‌ل‌ا م‌ه‌ب‌ه‌ذ‌م ن‌م ن‌ا‌ل‌ ،ف‌ی‌ع‌ض‌ب ه‌ج‌ول‌ا ر‌م‌ع ل‌ا‌ق و ... ا‌ب‌ا‌و‌ص‌ا‌ل‌ع‌ف‌ ت‌ل‌ع‌ف‌ ی‌ن‌ع‌م‌ب‌ ،ا‌ن‌س‌ح‌ ت‌ل‌ق‌ و ا‌ب‌ا‌و‌ص‌ ت‌ل‌ع‌ف‌ د‌ق :ل‌ئ‌ا‌ق‌ل‌ا ل‌و‌ق‌ی‌ف ،س‌ب‌ل‌ل‌ا «ة‌ع‌ی‌ب‌ر‌ ی‌ب‌ا‌ن‌ب‌

ی‌ب‌ا‌ت‌ع‌ ل‌ل‌ق‌ا و ح‌ص‌ن‌ل‌ا ر‌خ‌ا ب‌ا‌و‌ص‌ل‌ا ر‌ی‌غ ل‌ئ‌ا‌ق‌ل‌ا ا‌ه‌ی‌ا

ر‌د‌ص‌م‌ل‌ا ت‌ع‌ن‌ و‌ا‌ ه‌ب‌ا‌ل‌و‌ع‌ف‌م‌ ر‌ی‌غ ب‌ص‌ن‌ و ،م‌ال‌ل‌ا ح‌ت‌ف‌ و م‌ی‌م‌ل‌ا ر‌س‌ک‌ب‌ ب‌و‌ق‌ع‌ی‌ و ی‌ئ‌ا‌س‌ک‌ل‌ا ا‌ر‌ق‌ د‌ق و ی‌ل‌ع ،«ح‌ل‌ا‌ص ر‌ی‌غ ل‌م‌ع ٲٲلِل‌ا» ة‌ن‌ون‌م م‌ال‌ل‌ا ع‌ف‌ر‌ و م‌ی‌م‌ل‌ا ح‌ت‌ف‌ب‌ ن‌و‌ق‌ا‌ب‌ل‌ا و ،[ح‌ل‌ا‌ص] ر‌ی‌غ ا‌ل‌م‌ع ی‌ا ،ف‌و‌ذ‌م‌ح‌ ل‌م‌ع و‌ذ‌ ی‌ن‌ع‌م‌ ی‌ل‌ع ة‌ف‌ص‌ع‌ف‌ر‌ل‌ا ب‌ ر‌ی‌غ و ،ن‌ا‌ر‌ب‌خ‌ ه‌ن‌ا‌

هَيْلَعُ احْوَنُ نَأْيُ لَعَالِكُلَا لِمَحْيِ ۞ نَفْءُ، اَدْنَالَا نَمُ مَوْهَفْمَالَا لَأُوسَالَا يَلِإِ اَدْنِئَاعُ رِيْمَضَالَا لَعَجُ نَمُ اَمَا هَيْفُ وَ»، مَالَّسَالَا مَهْيَلَعُ اَيَابِنَالَا قَحْيُ فِ زَوْجِي اَلَا اَذَهْ وَ، هَيْلِإِ لَهْجَالَا عَبْسَنُ بَجْوَا اَمُ هَنَمُ رَدَصُ مَالَّسَالَا لَاقُ ذِإِ، رِيْرَشْخَمْزَلَا هَفْعَضُ وَ يَضْتَرْمَلَا فِيرِشَلَا هَضْفَرَا اَذَلْ وَ. هَنَعُ لَسِرَلَا هِيْزَنْتَا يَغْبَنِي مِيْطْعَا رِطْخَا: «كَاذِبُ سَيَلْ وَ، حَلَاصُ رِيْغُ لَمْعَا اَذَهْ كُؤَادَنُ أَيُ: حَوْنُ اَدْنَلَا رِيْمَضَالَا لِيْقُ»

ءارق فالخا نایب

و ةءارقلا یف غّسوتی -نایحألابلغأ یف و -هّنإ لب تاءارقلاب حاجت‌حالاب یضترملا یفتکی ال و نایب و (عبسلا) ةروهشملا تاءارقلا هیجوتب ةّصاخ ینع و ،ءءارق لک ةّجج و ءارقلا فالخا رکذی برغمل و قرشم لابقمک هؤجو و اؤلؤت نأرب ل سئل :یلعات هلوق یف ف ،اهفرط رکذ و اهللعل و اهججج :یلعات هلوق یف اهبعن و ءارلا عفر یف ةعبسلا ءارقلا فالخا یلإ یضترملا دّیسلا ریشی صفر نع ةریبه یور و ،ءارلا بعن رب ل سئل :صفر ةیور یف مصاع و ةزمح أرق :لاقف ،رب ل سئل لک نأل ؛نانسح اعیمج ناهجولا و ،عفرلاب نوقابل أرق و ،عفرلا و بعنلاب أرقی ناک هنأ مصاع نع امه دحأ نوک زاوج یف ائفاکت فی رعنتلا یف اعمتجا اذیف ،عفرع امربخ و سیل مسا :نیمسالا نم دحاو نوکی نأل :هنأ «ربلا» عفر نم ةّجج و» :لاقف قیرف لک ةّجج یضترملا رکذّم ث .اربخ رخآل و امسا لوعفملا نوک نم یلوا لعفل دعب لعفل نوک و ،لعفل هبشی «سئل» هنأل ،یلوا لعفل «ربلا» هّنأکف ... رمضملاب اهبعشل یلوا اهتلصو نأ مسالا نوک :لوقی نأ «ربلا» بعن نم ةّجج و ... هدعب صاصتخالا یف بهذا ناک ثیح نم مسالا رمضمل نوکی نأ اعمتجا اذیلوالا و ،رهظم و رمضم عمتجا «رهظملا نم

ام ةءارق لکل دجی نیح هئاش وه اذه و ،نی تءارقلا یدحا -انه -یضترملا حجری مل و و عفرلا ةءارق حجری (ه ۴۳۷ ت) یسیقلایکم ناک و .**ةیلال دل و ةیوغلل ةیحانلا نم اهیوقی** ،هعفر یوقی و» :لوقی اذه یف اوروهظ نم تئویبلا اؤتأت نأرب ل سئل و :یلعات هلوقب اهلّجحتی عفرال هیف زوجی ال و اؤتأت نأرب ل سئل و :هلوق یف اعماج ابلال هعم یذل ،یناثلا «ربلا» عفر «هتفلخم نم یلوا یناثلا یلع لوالا لمحف «ربلا»

نیمل اطلال نکل و کئوبّذکی ال مّهّنف نؤلوقی یذل کئنّحّیل هّنإ :یلعات هلوق دنع یضترملا فقاو و یلعات و هئاحبس ةلل نأ یضترملا رکذی ةیال ةلالدل هئایب یف و [۳۳/مئانالا نوّدحّجید ةلل تاییآب دق هنأل ،بیدکتلا مهءاوفأ نورهظی اوناک نإ و ،اداقتع و انیدت مهبولقب مهبیدکت یفن دارأ امّ نإ .نطبی ام فالخ رهظی ف ،دئاعم کلذ عم وه و ،هقدص ملعی نم مالّسلال هیلع هل نیفللخملا یف ناک و فی فختلاب کئوبّذکی ال مّهّنف :أرقی یئاسکلا ناک و :هلوقب یئاسکلا ةءارق یلإ ریشیّم ث نأ و ،اقرف هبذک و هبذکأ نیب نأ معزی و ؛دیدشتلا یلع نوقابل و ،ةعبسلا رئاس نیب نم عفان نیب سیل و ،طلغ اذه و ،هثیدح لک یف بآذک هنأ هتبدک ینعم و ،بذکب عاج هنأ ،لجربل بذاک ینعم دیدشتلا نأ نم هانرکذ امم رثکأ ینعمل قیرط نم قرف ةملکلا هذی یف «تلعفأ» و «تلعف» «... دیکأتل و رارکتلا یضتقی

و فاکلا نوکس یأ ،**فی فختلاب کئوبّذکی ال مّهّنف ةءارق دري ال -انه -یضترملا ف** نوک نم رثکأ نی تءارقلا نیب اقرف یری ال و ،اهل یئاسکلا هیجوت ضفری هّنکل و ،لاذلا فی فخت و .دیکأتل و رارکتلا یضتقت ،لاذلا دیدشت و فاکلا حتفب کئوبّذکی ال مّهّنف دیدشتلا ةءارق فلتخی مل ول هّنأل ،یوغلل عقالا یلإ برقالا وه اقرف هبذک و هبذکأ نیب نأ یئاسکلا لوق لعل رخآ یلإ ینعم نع لودع هبحصی نأ دب ال یرخأ یلإ ةغیص نع لودع لک ذإ ،ةغیصلال فلتخت مل ینعمل یلع ةلالدل فی فختلاب یتلل هجوف ،نی تغیصلال نیب بغارلا قرف دق و .«غل کلذ ناک اذال ال ةبسنلا یلع ةلالدل دیدشتلاب یتلل هجو و ،«ابذاک کنودجی ال» :هانعم نأ نیب و ،یشلل دوجو ال» :هلوقب ینعمل اذه نع رّبع و ،بذکلا یلإ کوبسنی نأ نوعی طتسی ال یأ ،یشلل یلإ «کبذک اوتبتی نأ نوعی طتسی

ه‌ءارق‌لا حیجرت

نم ةءارق‌لا قرهش نأ ودبی و ،ی‌رخأ یلع ةءارق حجری عضاوم‌لا ضعب یف یضترم‌لا فی‌رش‌لا دجن و کَدَجَوَ :ی‌لاعت هلوق ی‌فف .کلذ مزتلی مل نإ و ،ی‌رخأ یلع ةءارق حیجرت‌ل هوعدت ی‌ت‌ل باب‌س‌أل ،اهیل کادهف ةوبن‌لا نع اللاض کدجو دارأ ةنأ» :اهنم اهوج و ةی‌آل ینعم یف رکذ ،[٧/ ی‌حض‌ل] ید‌هف اللاض عفرلاب أرق نم ةءارق رکذ م‌ث .«قل‌خ‌ل ی‌ل ا‌ه‌غ‌ی‌ل ب‌ت‌ب رمأ و هیلعل تلزن ی‌ت‌ل م‌ال‌س‌ل ا‌ه‌غ‌ی‌ر‌ش نع و ا‌ه‌ج‌ول‌ا ا‌ذ‌ه و» :هلوقب هجول‌ا ا‌ذ‌ه در ةنک‌ل لاض‌ل ک‌ل‌ذ‌ک و ه‌د‌ج‌و م‌ی‌ت‌ی‌ل نأ ی‌ل ،«ید‌هف للاض ک‌د‌ج‌و و» «ه‌ی‌ن‌اع‌م ر‌ث‌ک ا‌د‌س‌ف‌ی و ج‌م‌س‌ی م‌ال‌ک‌ل ا‌ذ‌ه ن‌أل و ،ه‌ف‌ور‌ع‌م ر‌ی‌غ ةءارق‌ل ن‌أل ،ف‌ی‌ع‌ض

یدت‌ه‌اف للاض‌ل ک‌د‌ج‌و ی‌أ ،«ید‌هف للاض ک‌د‌ج‌و و» ن‌س‌ح‌ل ةءارق ی‌ف و» :ی‌ب‌ط‌ر‌ق‌ل ر‌ی‌س‌ف‌ت ی‌ف ء‌ا‌ج د‌ق و «ر‌ی‌س‌ف‌ت‌ل ی‌ل‌ع ةءارق ه‌ذ‌ه و ؛ک‌ب

و ؤ‌ل‌ل‌ا ة‌ن‌ع‌ل ن‌م‌. ؤ‌ل‌ل‌ا د‌ن‌ع ة‌ب‌و‌ث‌م‌ ک‌ل‌ذ‌ن م‌ر‌ش‌ب م‌ک‌ئ‌ب‌ن‌ن‌ ل‌ه‌ ل‌ق :ی‌ل‌اع‌ت هلوق د‌ن‌ع ی‌ض‌ت‌ر‌م‌ل ف‌ق‌و و [٦٠/ ه‌ئ‌ام‌ل‌ا] ت‌و‌ع‌ا‌ط‌ل د‌ب‌ع‌ و ر‌ی‌ز‌ان‌خ‌ل و د‌ر‌ق‌ل م‌ه‌ن‌م‌ ل‌ع‌ج‌ و ه‌ی‌ل‌ع‌ب‌ص‌غ

ه‌ن‌أ‌ب ر‌ب‌خ‌أ ه‌ن‌أل ؛ار‌ف‌اک ر‌ف‌اک‌ل ل‌ع‌ج ی‌ل‌اع‌ت ه‌ن‌أ ی‌ل‌ع ؤ‌ل‌اد ة‌ی‌آل ه‌ذ‌ه نو‌ک‌ت ن‌أ م‌ت‌ر‌ک‌ن‌أ م‌ :ل‌ء‌اس‌ت‌ی و ؟ر‌ی‌ز‌ان‌خ‌ل و د‌ر‌ق‌ل ل‌ع‌ج م‌ک ؛ت‌و‌ع‌ا‌ط‌ل د‌ب‌ع ن‌م م‌ه‌ن‌م ل‌ع‌ج

م ر‌ث‌ک‌أ و ،ه‌و‌ن‌ظ م‌ ة‌ی‌آل ر‌ه‌ا‌ظ ی‌ف س‌ی‌ل ه‌ن‌أ‌ب ح‌ر‌ص‌ی و ل‌و‌ق‌ل ا‌ذ‌ه ض‌ف‌ر‌ی ة‌ن‌ک‌ل

ه‌ب‌ش‌ال و ؛ر‌ی‌ز‌ان‌خ‌ل و د‌ر‌ق‌ل م‌ه‌ن‌م ل‌ع‌ج م‌ک ت‌و‌ع‌ا‌ط‌ل د‌ب‌ع‌ی ن‌م ل‌ع‌ج و ق‌ل‌خ ه‌ن‌أ‌ب ر‌اب‌خ‌أل ه‌ت‌ن‌م‌ض‌ت ال‌و‌ق ر‌ک‌ذ‌ی م‌ث . ار‌ف‌اک ه‌ل‌ع‌ج و ه‌ر‌ف‌ک ق‌ل‌خ ه‌ن‌أ ب‌ج‌و‌ی ال ک‌ل‌ذ‌ن ر‌ی‌غ ،ر‌ف‌اک‌ل ق‌ل‌خ و‌ه ی‌ل‌اع‌ت ه‌ن‌أ ی‌ف ل‌ع‌ج ة‌ن‌أ‌ک‌ف ،«م‌ه‌ن‌م» ی‌ف م‌ی‌م‌ل و ء‌اه‌ل ی‌ل‌ع «ت‌و‌ع‌ا‌ط‌ل د‌ب‌ع» ف‌ط‌ع‌ی ن‌أ ز‌وج‌ی» :و‌ه و ه‌ی‌و‌ق‌ی و ه‌ح‌ج‌ر‌ی ر‌ع‌اش‌ل ل‌اق ؛م‌ال‌ک‌ل ی‌ف «ن‌م» ف‌ذ‌ح‌ی د‌ق و ؛ر‌ی‌ز‌ان‌خ‌ل و د‌ر‌ق‌ل ت‌و‌ع‌ا‌ط‌ل د‌ب‌ع ن‌م و ،م‌ه‌ن‌م

ء‌ا‌وس ه‌ر‌ص‌ن‌ی و ،ه‌ح‌د‌م‌ی و م‌ک‌ن‌م ؤ‌ل‌ل‌ا ل‌وس‌ر و‌ج‌ه‌ی ن‌م أ

«ه‌ر‌ص‌ن‌ی و ه‌ح‌د‌م‌ی ن‌م و :دارأ

أ‌ر‌ق ن‌م ةءارق ی‌ف غ‌اس ل‌ی‌و‌أ‌ت‌ل ا‌ذ‌ه ا‌وب‌ه‌ف :ل‌ی‌ق ن‌إ‌ف» :ل‌و‌ق‌ی ل‌د‌ا‌ج‌م‌ل و ؤ‌ج‌ا‌ح‌م‌ل ی‌ف ه‌ت‌ق‌ی‌ر‌ط ی‌ل‌ع و ،«ت‌و‌ع‌ا‌ط‌ل» ن‌م ء‌ات‌ل ر‌س‌ک و ،ء‌ای‌ل‌ا م‌ض و ن‌ی‌ع‌ل ح‌ت‌ف‌ب «د‌ب‌ع و» أ‌ر‌ق ن‌م ةءارق ن‌ع م‌ت‌ن‌أ ن‌ی‌أ ،ح‌ت‌ف‌ل‌اب ء‌اب‌ل و ن‌ی‌ع‌ل‌ا م‌ض‌ب «ت‌و‌ع‌ا‌ط‌ل د‌ب‌ع» أ‌ر‌ق ن‌م و

ةءارق‌ل م‌ه‌ل‌ک ة‌ی‌ب‌ر‌ع‌ل ل‌ه‌أ د‌ن‌ع» ةءارق‌ل ه‌ذ‌ه ن‌م ر‌ات‌خ‌م‌ل ن‌أ ؤ‌ج‌ح‌ب ل‌و‌ق‌ل ا‌ذ‌ه ی‌ض‌ت‌ر‌م‌ل ف‌ی‌ر‌ش‌ل د‌ر‌ی و ی‌ق‌اب و ،ء‌اب‌ل‌ا م‌ض و ن‌ی‌ع‌ل ح‌ت‌ف‌ب «د‌ب‌ع» :أ‌ر‌ق ة‌ن‌إ‌ف ة‌ز‌م‌ح‌ أل‌ل ة‌ع‌ب‌س‌ل‌ا ء‌ارق‌ل ع‌ی‌م‌ج ا‌ه‌ی‌ل‌ع و ،ح‌ت‌ف‌ل‌اب «ا‌ه‌ب ذ‌و‌خ‌أ م‌ ر‌ی‌غ ؤ‌ذ‌اش ت‌اء‌ارق‌ل

م‌ز‌ت‌ل‌ی م‌ل ة‌ن‌ک‌ل و ،ی‌رخأ ی‌ل‌ع ةءارق حیجرت ی‌ل‌ل ه‌وعدت ی‌ت‌ل باب‌س‌أل ن‌م ةءارق‌ل قرهش ن‌أ ی‌ن‌ع‌ی ا‌ذ‌ه و ه‌د‌ن‌ع ا‌ه‌ل‌ک ة‌ر‌و‌ه‌ش‌م‌ل ت‌اء‌ارق‌ل ن‌ک‌ت م‌ل و ،ج‌ه‌ن‌ل ا‌ذ‌ه‌ب

،ه‌غ‌ل‌ل‌ا د‌ع‌ا‌و‌ق ف‌ل‌ا‌خ‌ی ا‌م‌ر‌ه‌ا‌ظ ن‌أل ة‌ر‌و‌ه‌ش‌م‌ل‌ا ت‌اء‌ارق‌ل‌ا ف‌ع‌ض‌ی -ان‌ای‌ح‌أ -ه‌د‌ج‌ن ذ‌ا ،د‌ح‌او ی‌و‌ت‌س‌م‌ب م‌ک‌ی‌ذ‌ی‌أ و م‌ک‌ه‌و‌ج‌ و ا‌و‌ل‌س‌غ‌ا‌ف‌ة‌ال‌ص‌ل‌ا ی‌ل‌ل م‌ت‌م‌ق‌ ا‌ذ‌ا ا‌و‌ن‌م‌آ ن‌ی‌ذ‌ل‌ا ا‌ه‌ی‌أ ای :ی‌ل‌اع‌ت هلوق د‌ن‌ع ف‌ق‌و ن‌ی‌ح و‌ه‌ف ن‌م ی‌ل‌و‌أ‌ر‌ج‌ل‌اب ةءارق‌ل ن‌أ رکذ [٦/ ه‌ئ‌ام‌ل‌ا] ن‌ی‌ب‌ع‌ک‌ل‌ل ی‌ل‌ل م‌ک‌ل‌ج‌ر‌أ و م‌ک‌س‌و‌ر‌ب ا‌و‌ح‌س‌م‌ا و‌ق‌ف‌ار‌م‌ل‌ا ی‌ل‌ل

ةفوطعم نوكت نأ أماف ،بصنلا اذه يف لماع نم دب الف لجرال انبصن اذإ أنأل» بصنلاب ةءارقال و :ىلاعت هلوق يف روجملا و راجال عوضوم ىلع ةفوطعم نوكت وأ ،فوذحم لماع اهل ردقي وأ ،يديألا ىلع يف بصنلا لماع نع اهدعبل» يديألا ىلع ةفوطعم لجرال نوكت نأ يضترملا ضفري و . اؤحسَم «دعبال لامعأ نم ىلوا برقال لامعإ نأل و ،يديألا

ردقت نأ نيب و ،لسغلا وه افوذحم ردقت نأ نيب قرف ال» ةنأل ردقم فوذحم بصنت نأ ضفري م «ةرورضل دنع ألإ هيلإ راصي ال فذحل نأل و ،حسمل وه افوذحم

،لسغلا نود حسملل بجوم ةنأل إلإ عئاش و زئاج وهف» ،روجملا و راجال عوضوم ىلع بصنلا لمح أمأف و دوعي يضترملا نكل . «اهلثم احوسمم نوكتي نأ بجي اهعوضوم ىلع فطع امف ،ةحوسمم سوعرل نأل يف رثكأ و ىلوا نيلىلماعل برقا لامعإ» نأل ،«سوعرلا» عطفل ىلع ةفوطعم لجرال نوكت نأ حجري هنأل ،روجملا و راجال عوضوم ىلع اهفطع و اهبصن نم ىلوا» -لوقي امك -اذه و .«رعشلا و نآرقلا ةغل «اهبصنب ةءارقال ىلع لجرال رجب ةءارقال تحجرت اذهلف ،اليلق دعبا

نوقابل أرق و «مكيديأ» ىلع افطع مالل بصنب «مكلجرا و» يئاسكلا و رماع نبا و عفان أرق دق و اهل ارثؤم ضفخل ةءارق يربطل نسحتسا دق و «مكسوعر» ىلع ،افطع ضفخلاب «مكلجرا و» هانأ ىلع «مكلجرا و» هطفل رج لّوا دق و «اضفخ أرق نم ةءارق اهأرق نأ ىلإ نيلىلىلماعل بجعأ و» :الئاق ىلع فطعل نم ىلوا «لجرال نم ي» هنم هبرق عم سوعرلا ىلع فطعل نأل ،«مكسوعر» ىلع ةفوطعم نبا بهذ ىنعمل اذه ىلإ و .مُكسُؤرب اؤحسَمَ و :ىلاعت هلوقب اهنبي و هنيب لّصف دق و ،يديألا نيب لصفي نأ كلذ مزلل يديألا و هوجولا ىلع ناك ول فطعل نأ ركذ دق ،يراصنأل ماشه ىلع -لجرال فطع ينعأ ،فطعل لمح اذإ و مُكسُؤرب اؤحسَمَ و :يه و ةيبنجأ ةلمجب نيلىلىلماعل نالصف درفمب نيلىلىلماعل نيب لصفي ال نأ لصلأا و ،يبنجالاب لصفلا مزللي مل سوعرلا ةلمج

،سوعرلا ىلع مكحلل يف اهفطعل ال ةرواجملاب ترجنا امّن لجرال نإ :لائقال يأرلا يضترملا ركذ و ىلع لج و زع ةلل باتك لمح زوجي ال و ... ردانّ ذاش ةرواجملاب بارعإلا نا :اهنم بابسأل لوقلا اذه درو دقف عم نوكتي امّن هزاجأ نم دنع ةرواجملاب بارعإلا نا :اهنم و .فولأم ال و دوهعمب سيل يّدل ذوذشل و هبشل هيف عفترت يّدل عوضوملا يف لمعتسا امّن ةرواجملاب بارعإلا نا اهنم و ... فطعلال فرح ةروجم عطفلل هذه نوكت نأ ركأن دقف ،ليوألا اذه ىلإ جاجزلا راشا نأ قبس دق و «... سبلل لوزي ىلع افطع «مكلجرا و» عطفل رج اللّوأتّم ،هركذ ىلاعت ةلل باتك هيلع لمح ي نأ ىبأ و ،راوجل ىلع و ،هولاخ نبا هركنأ و مالكلل يف اميظع اطلغ هدع و ،راوجل ىلع رجّال ساحنل ركنأ و .«مكسوعر» رعشلا و لاثمأل يف ةرورضل ىلع هلمح

و روهشم راوجل نأ ركذ ذإ ،ءاقبل وبأ و ،«8» ةديبع وبأ ءالؤه نم و ،راوجل ىلع رجّال يضترا نم كانه و زومحل حاتفل دبع روتكدل يأرلا اذه ىلإ لام و ميركل نآرقلا يف عقي نأ عنتمم ريغ هنأ

ه‌د‌اش ت‌ائ‌ارق

ر‌ک‌ذ‌ی ه‌ار‌ن ل‌ب ،ه‌روه‌شم‌ل‌ا ت‌اء‌ار‌ق‌ل‌ا د‌ن‌ع ف‌ق‌ت ال ت‌اء‌ار‌ق‌ل‌اب ی‌ض‌ت‌رم‌ل‌ا ف‌ی‌ر‌ش‌ل‌ا ه‌ی‌ان‌ع و د‌ا‌ک‌اُ‌ه‌ی‌ت‌آ‌ه‌ع‌ا‌س‌ل‌ا ن‌ا؛ ی‌ل‌اع‌ت ه‌ل‌و‌ق‌ل ه‌ر‌ی‌س‌ف‌ت ی‌ف‌ف ،ه‌ل‌ل‌ل‌ع‌ی و‌ا ه‌ل‌ل‌ج‌ت‌ح‌ی و ،ه‌د‌اش‌ل‌ا ت‌اء‌ار‌ق‌ل‌ا
اُ‌ر‌ق‌ی ن‌ا‌ک ه‌ن‌ا ر‌ی‌ب‌ج ن‌ب د‌ی‌ع‌س ن‌ع ی‌و‌ر و» :ل‌اق ،[۱۴۲ ه‌ط] ه‌ی‌ف‌خ‌ا

ا‌رو‌ث ف‌ص‌ی ب‌ی‌ب‌ط‌ل‌ا ن‌ب ه‌د‌ب‌ع ل‌اق ؛ه‌ره‌ط‌ا ه‌ج‌ول‌ا ا‌ذ‌ه ی‌ل‌ع «ه‌ی‌ف‌خ‌ا» ی‌ن‌ع‌م‌ف «ه‌ی‌ف‌خ‌ا د‌ا‌ک‌اُ‌

ل‌ی‌ل‌ح‌ت ض‌ر‌أل‌ا ن‌ه‌س‌م ع‌بر‌ا ی‌ف ه‌ی‌ن‌ام‌ث ه‌ال‌ط‌ا‌ب ب‌ار‌ت‌ل‌ا ی‌ف‌خ‌ی

«... ه‌ه‌ال‌ط‌ا‌ب ه‌ج‌ر‌خ‌ت‌س‌ی و ب‌ار‌ت‌ل‌ا ر‌ه‌ط‌ی ه‌ن‌ا د‌ار‌ا

ی‌ن‌ع‌م‌ب ه‌ت‌ی‌ف‌خ‌ا و ،ه‌ت‌ر‌ت‌س ی‌ن‌ع‌ی ه‌ی‌ش‌ل‌ا ت‌ی‌ف‌خ‌ا :ه‌ی‌ب‌ر‌ع‌ل‌ا ل‌ه‌ا ی‌و‌ر د‌ق و» :ه‌ل‌و‌ق‌ب ک‌ل‌ذ ب‌ق‌ع‌ا و
ر‌ی‌غ ل‌م‌ت‌ح‌ت ال ح‌ت‌ف‌ل‌اب ه‌ار‌ق‌ل‌ا و ،ر‌ت‌س‌ل‌ا و ر‌اه‌ط‌ا‌ل‌ا :ن‌ی‌رم‌أل‌ا ل‌م‌ت‌ح‌ت م‌ض‌ل‌اب ه‌ار‌ق‌ل‌ا ن‌ا‌ک و ،ه‌ت‌ره‌ط‌ا
«۶» «... ر‌اه‌ط‌ا‌ل‌ا

و «ه‌ی‌ف‌خ‌ا» م‌ض‌ل‌اب ه‌ار‌ق‌ل‌ا ر‌ئ‌اس و ،«ه‌ی‌ف‌خ‌ا» ه‌ز‌م‌ه‌ل‌ا ح‌ت‌ف‌ب ر‌ی‌ب‌ج ن‌ب د‌ی‌ع‌س و ن‌س‌ح‌ل‌ا اُ‌ر‌ق د‌ق و
ی‌ف‌ی‌ن‌ج ن‌ب‌ا ل‌و‌ق ی‌ل‌ا ا‌ن‌ر‌ش‌ا ن‌ا ق‌ب‌س و د‌اد‌ض‌ال‌ا ن‌م‌ م‌ض‌ل‌اب «ه‌ی‌ف‌خ‌ا» ه‌ار‌ق‌ د‌ع‌ی ی‌ض‌ت‌رم‌ل‌ا ن‌ا ح‌ض‌او
ن‌ا :ه‌ی‌آ‌ل‌ا ل‌ی‌و‌أت ی‌ف‌ ل‌اق ذ‌ا ،ر‌اه‌ط‌ا‌ل‌ا ی‌ن‌ع‌م‌ ر‌ی‌غ ل‌م‌ت‌ح‌ت ال م‌ض‌ل‌اب «ه‌ی‌ف‌خ‌ا» ن‌ا ی‌ر‌ی و‌ه‌ف ه‌ظ‌ف‌ل‌ل‌ا ه‌ذ‌ه
ه‌ذ‌ه ل‌اح ص‌ی‌خ‌ل‌ت و .ه‌ره‌ط‌ا د‌ا‌ک‌اُ‌ :ر‌ط‌ن‌ل‌ا ل‌ه‌ا د‌ن‌ع م‌ل‌ع‌ا ه‌ل‌ل‌ا و ه‌ل‌ی‌و‌أت :ه‌ی‌ف‌خ‌ا د‌ا‌ک‌اُ‌ ه‌ی‌ت‌آ‌ه‌ع‌ا‌س‌ل‌ا
:«ه‌ه‌اف‌خ‌ ل‌ی‌ز‌ا» ه‌ن‌ا ی‌ف‌ ه‌ی‌ف‌خ‌ا ف‌ ... ه‌ؤ‌اط‌غ ؛ه‌ی‌ش‌ل‌ک‌ ه‌اف‌خ‌ و ه‌ه‌اف‌خ‌ ه‌ن‌ع ل‌ی‌ز‌ا د‌ا‌ک‌اُ‌ ی‌ا :ه‌ظ‌ف‌ل‌ل‌ا
ه‌ار‌ق‌ ی‌ف‌ ه‌ز‌م‌ه‌ل‌ا ی‌ر‌ی ی‌ن‌ج ن‌ب‌ا ن‌ا‌ک و ه‌و‌ک‌ش‌ت ا‌م‌ ه‌ل‌ ک‌ر‌ت‌ن‌ ی‌ا :«ه‌ه‌ی‌ک‌ش‌ن‌ ا‌ن‌ن‌ا و‌ل» ه‌ل‌و‌ق ه‌ل‌ز‌ن‌م‌ب
ی‌ن‌ع‌م‌ل‌ا ی‌ل‌ا ه‌ت‌ل‌ق‌ن‌ و ی‌ث‌ال‌ث‌ل‌ا ل‌ع‌ف‌ل‌ا ی‌ن‌ع‌م‌ ت‌ب‌ل‌س ن‌ا‌ب ک‌ل‌ذ ،ب‌ل‌س ه‌ز‌م‌ه‌ ی‌ه‌ م‌ض‌ل‌اب «ه‌ی‌ف‌خ‌ا»
ن‌ی‌ب ه‌ی‌ف‌ر‌ص‌ل‌ا ه‌غ‌ی‌ص‌ل‌ا ف‌ال‌ت‌خ‌ا ی‌ل‌ا د‌و‌ع‌ت ا‌م‌ن‌ا و ،ه‌ات‌اذ ه‌ظ‌ف‌ل‌ل‌ا ی‌ل‌ا د‌و‌ع‌ت ال ه‌ی‌د‌ض‌ل‌اف د‌اض‌م‌ل‌ا
«ل‌ع‌ف‌ا و ل‌ع‌ف‌».

مالک هصالخ

اهب أرق نم ركذ و اهفالتخا و ،اهجج نايب و تاءارقلابمّتها دق یضترملا دّيسلّا نا :لوقلا ةصالخ و ةيرعشلا دهاوشلا و برعلا مالک نم ركذي اهبّجّحتي وه و ناك و ،ةلالدلا و وحنلا و ةغللاب اهتقالع و هتيانع تناك و دّاشلا و اهنم روهشملا ب ةطاح و تاءارقلاب ملع ىلع لكذبّلدف ،اهديؤي ام نإ و -اهنيب ةنزاوملا دنع ةءارقلا ؤوق بابسأ نم ببس هدنع ةرهشلا و ،رثكأ ةروهشملا تاءارقلاب تّوُعْطالّا كَبَعَو و ةءارق و ، ىدّۀفّالّا كَدَجَو و ةءارقل هججرت ي ف كلذ انيأر امك -كلذ مزتلي مل ءابلا و نيعل حتفب .

نم -دّاشلا -اهنم ضعببل ام لفغي ال ،اهب ةءارقلا زاوج مدع و تاءارقلا نم ةفئاط ذوذشب هلوق عم و ههيجوت ي ف كلذ انيأر امك ،اهل جاجتجالا و اههيجوت لمهي ال و ،ةيوغل و ةيونعم ميقي و تارابتعا ايلالد اهجيخت و رعشلاب اهل جاجتجالا و ،ةزمهلا حتفب اهيفخّأ داكأ رييج نب ديعس ةءارقل .

نم عنمي مل كلذ نا أا ،ةروهشملا تاءارقلاب یضترملا ةيانع نم مغرلا ىلع و طاقسإ هيجرتلا اذه ينعي نا نود نم ضعب ىلع اهضعب هيجرت و اهنيب ةنزاوملا و ةروهشملا تاءارقلا هيجوت دنع فقي مل یضترملاف ،هدحو ججارلا لوبق و حوچرملا هيجرتب ،اهنم ةفئاط ي ف هيأر يدبأ لب ،بسحف اهيف ءارقال جج و اهللعل نايب دهاوشلا و ةغللاب كلذ ىلع انيعتسم ،اهنم یوقألا هآر ام رايتخا و ،ضعب ىلع اهضعب نم يورام» دهاجم نبا لوق ىلإ رطني هنأك و ،هيأر ايدبم و هريغ عارأ القان ،ةيرعشلا و ةينآرقل اهنم و ،رئاسلا ريغ حضاولا برعملا اهنم و ،حضاوالا رئاسلا برعملا اهنم ،نآرقل فورح ي ف راثآلا ىنب دق و «راثآلا تءاج دقّلكب و ... بارعإلا ي ف ىنعملا فيعضلا اهنم و ،ةليقللا دّاشلا ةغللا اهرهطأ ةوونتّم رييعم ىلع ةروهشملا تاءارقلا هيجرت و ههيجوت یضترملا :

نيلوعفملا ميدقتب ،نوّلتّقيّ وَ نوّلتّقيّ ةءارقل هججرت ي ف كلذ انيأر امك ،يبولسأ رايعم -مهتءاجش ىلع لدأ و ،مهل حدمأ و مهفصو ي ف غلبأ -هدنع -كلذ نأل ؛نيلغافلا ىلع .

حلاص رّيغ لَمْعُوْنِ ةءارقل ههيجوت ي ف انيأر امك ،يلقع رايعم و -

نوكت نا بجي ال ةيآلا ي ف ءاهلا نا ىري مالّسلا مهيلع ءايب نأل ةمصعب لوقي دّلا یضترملاف فاضملا فذحف ،حلاص ريغ لمع وذك نبا نإ :مالكلا ريذقت نوکي و ،نبالا ىلإ لب لاؤسلا ىلإ ةعجار هماقم هيلإ فاضملا ماقأ و .

ةءارقل هججرت ي ف كلذ انيأر امك ،يوحن رايعم و -

مُكَلْجَرَأ و ةطفل رجب :[لوقأ] نَبَغْكَالْا ىلإ مُكَلْجَرَأ و مُكَسُّوْرِب اَوْحَسَمَ و

ضفر ثيح ،فيفختلاب كَنَوْبَدَكِّي ال مُنَّإف ةءارقل ههيجوت ي ف كلذ انيأر امك ،يفرص رايعم و - ةفّفخم اهانعم ىلإ دوعي ةددشم -هدنع -ةطفللا هذه ىنعمف ،اقرف هبذكأ نيي نأب ىئاسكلا لوق

»[1] ىنعملا قيرط نم قرف ةملكلا هذه ي ف تلعفأ و تلعف نيي سيل« -لوقي امك -هنأل

باتک هم‌دوم ۹۴-۱۰۵: ص 1، ج 1، يـضـتـرمـلـا فـيـرـشـلـا رـيـسـفـت [1]

دیس بت ک رد تائ ارق (راہج
یض ترم

عبس تائارق

١. تاملك / تاملك هبر نم مدآ یقلتف.

تاملك [1] هبر نم مدآ یقلتف :دهاجم و سابع نبا و ةكم لهأ و ريثك نبا أرق دق و نوکي لب ،لوبقلا یقلتلا ینعم نوکي ال ةأرقلا هذه یلع و «تاملك» عفرب و بصنلاب [2]. ةمحرلا و ةاجنلاب هتكرادت تاملكلا نأ ینعملا

٢. نولتقی و نولتقی ف / نولتقی و نولتقی ف.

ءانبأل باطخ یف برعلا ةداع یلعف دحاو لتاقل نأ عم عیمجل یلإ هجوتی ام جرخم باطخل جارجإ امأف و ،اذک میمت ونب تلحف :مهذحأ لوقیف ؛اهذحأ نم نوکي امب ةریشعل باطخ و ،دادجال و ءبال باطخب :أرق نم ءارق هنم و ؛ةعاجل نیب نم ادحاو لعافلا و لتاقل ناک نإ و ؛انالف نالف ونب لتق ؛نیلعافلا یلع نیلوعفملا میدقتب ؛[3] نولتقی و نولتقی ف هللای لبس یف نولتقی و ،مهفصو یف غلبأ وه و ؛نولتقی و مهضعب لتقی ف ؛بلعث سابعلا یبأ و یئاسکلا رایثخا وه و مهعزج ءلق و مهتعاجش یلع لدأ کلد ناک مهضعب لتق نأ دعب اولتق و اولتاق اذإ مهنأل ،مهل حدمأ [4]. مهربص نسح

٣. مکهوج و اولوت نا ربلا / ربلا سىل

أرقف ،ربلا سىل :ىلاعت هلوق نم اهבصن و ءارلا عفرف یف ةعبسلا ءارقل ءارق تفلتخا دق و نع صفح نع ةریبه یور و ،ءارلا بصنب «ربلا سىل» صفح ةیاور یف مصاع و ةرمح اعیمج ناهجول و ،عفرلاب ربلا نوقابل ارق و ،عفرلا و بصنلاب أرقی ناک هنأ مصاع یف أفاکت فیرعتلا یف اعمتجا اذیف ،ةفرعم اهربخ و سىل مسإ :نیمسالا نم دحاو لک نأل ،نانسح ،تارکنل أفاکتت امک ؛اربخ رخال و امسإ مهذحأ نوک زواج

نوک و ،لعفل اهبشی سىل هنأل ؛ىلوا لعافلا «ربلا» نوکي نإل :هنأ «ربلا» عفر نم ءحج و یلی مسالا نإف ،دیز ماق :تللق اذک نأ یرت ال ؛دعب لوعفملا نوک نم ىلوا لعفل دعب لعافلا اذهب صخأ لعافلا نأ الولف ،ریخأتلا مالغلا یف ریدقتلا نوکي ف ،دیز همالغ برض :لوقت و .لعفل ریدقت لعافلا یف زجی مل ثیح ،ادیز همالغ برض :لعافلا یف زجی مل امک ؛اذه زجی مل عضوملا هب صتخملا هعقوم لعافلا عوقول ،هب لوعفملا یف زاج امک ؛ریخأتلا

ال اهنأ یف رمضملاب اهیبشت ىلوا اهتلصو نأ مسالا نوک :لوقی نأ «ربلا» بصن نم ءحج و رمضملا نوکي نأ اعمتجا اذی ىلوال و ؛رهظم و رمضم اعمتجا هنأکف ؛رمضملا فصوی ال امک ،فصوت [6]. [5] رهظملا نم صاصتخالا یف بهذا ناک ثیح نم مسالا

٤. نرۀطی/نرۀطی یتح نهوبرقت ال

نود مدلا عاطقنإ كلذب دارملا نأ يف ةهبش ال و نرهطي ىتح نهوبرقت ال و :لج و زع هلوق اضيأ و هفالخب هدعب ام نأ يضتقي ةياغ مدلا عاطقنإ هلغج و لاسنغال

انركذ و هتياغ انغلب و ،فالخلا لئاسم يف ةلأسملا هذه يف مالكللا انيصقتسا دق و الف ،ديدشتلاب تارق اهنإف نرهطي ىتح :هؤانث لج هلوق يف ىرخألا ةءارقلاب مهتضرعام [8].[7]اهنع انبجأ و ءاملاب ةراهطللا اهب دارملا نوكتي نأ نم دب

مكـلـجـرا /مـكـلـجـرا و مكـسـوـورب اوحـسـما و ٥.

فالخ الب سؤرلا تناك سؤرلا ىلع ةفوطعم تناك اذإ لجرألا نأ ةهبشلا هذه لطبأ ام ىوقأ نم و فطعل نأل ؛لكذك لجرألا مكح نوكتي نأ بجي ف هوجولا نم هجو ىلع لسغب سيل يذلا حسملا اهضرف لجرألا يف ةءارقلا نأ فالخلا لئاسم يف اضيأ انيب دق و ،هتيفي ك و حسملل ضتقم ةءارقلل باجياك ،نيلجرلا يف حسملا اهرهاطب بجوت اهنأ و ،انبهزم يف حدقت ال بصنلاب اوحسما و :ىلاعت هلوق وه و لعفل عاقياب بصن عضوم مكسؤرب عضوم نأل ؛اهرهاطب رجلاب و ،ظفللا ىلع ال عضوملا ىلع ف لجرألا انبصن اذإف ،ةئازلا ءابلاب سؤرلا ترج امنا و مكسؤرب [9]ىصحت نأ نم رثكأ يبرعلا مالكللا يف كلذ ةلثمأ

اولسغا ف ةالصلا ىلإ متمق اذإ اونمآ نيذلا اهيأ اي :ىلاعت هلوق :مالكللا بحاص لاق نم نأ كلذ يف لوعملا نيبعكلا ىلإ مكـلـجـرا و مكـسـوـورب اوحـسـما و قفارملا ىلإ مكـيـديـأ و مكـهـوجـو نود لسغللا ىلع هذنع ىنعملا ناك امل ،يديألا ىلع هفطع و لسغللا ىلع هلمح مكـلـجـرا و :هلوق بصن همكح يف ام طفل ىلع نوكتيل مكـهـوجـو اولسغا ف :هلوق هيضتقي يذلا بصنلا ىلع لمحف ،حسمللا يف هتفلاخمل مكـلـجـرا و أرق نم رج امك رجي مل و .لسغللا ىلع تلمح يتلا يديألا نم بوجولا يف .ظفللا يف امهنيب فلاخ كلذلف ،ىنعملا

،هتلالد هجو ربتعن نأ بجي ف ،ماكحالا ىلع ةلدألا ىلع بهاذملا ينبن نأ بجي :هل لاقى :باجلا ،اقافوم انداقتعا نوكتي و اهيلع انبهاذم ينبنف

ىلع هذنع ىنعملا ناك امل يديألا ىلع هفطع و لسغللا ىلع هلمح لجرألا بصن نم نا« كلوقف نآرقلا و ،هتلالد ريغب حسملا نود لسغلا تركذ نم دنع نكي مل ول و ،قيرط «حسمللا نود لسغلا .لسغللا نود حسمللا بجوي

ال نأ بجي ،لسغ وأ حسم نم هيضتقي ام و ةيآلا هذهب مكحـيـ الف انم ارطان انضرف اذإ بجي ام لوأ و ةيآلا رهاط هيضتقي امي ف رطني لب ،امهدحأ هيلإ قيضتي ال و ،حسم ال و لسغ هذنع نوكتي البس هيضتقي اذه كمالك و .هقباط نإ حسملا وأ ،هقفاو نإ لسغلا اهاضتقم ىلع ينيبي ف ،اهبارعإ بجاولا دض وه اذه و ،بصنلاب لجرألا بارعإ هيلع تبثي ىتح ةيآلا مكح هنأ و لسغللا نم

اذإ نأل ؛بصنلاب ةءارقلا نم ىلوا رجلاب ةءارقلا نأ فالخلا لئاسم يف انيب دق و لماع اهل ردقي وأ ،يديألا ىلع ةفوطعم نوكت نأ اماف ،بصنلا اذه يف لماع نم دب الف لجرألا انبصن نوكت نأ زوجي ال و «مكسوءرب» :هلوق يف رورجملا و راجل عضوم ىلع ةفوطعم نوكت وأ ،افوذحم لامعأ نم ىلوا برقألا لماعلا لامعإ نأل و ؛يديألا يف بصنلا لماع نم اهدعبل ،يديألا ىلع ةفوطعم دعبألا

و :ىلاعت هلوق و هيباتك أؤرقا مؤاه :هلوق و ارطق هيلع غرفأ ينيوتآ :ىلاعت هلوق انركذ و :لاق اذإ لئاقلا نأ وه و ،هلك اذه نم حضوأ وه ام انركذ وادحأ هللا شعبي نل نأ متننظ امك اونظ مهناً

عطقنا دق يتل اةيضاملا ةلمجلل مكح ىلإ «ارشب» در نإ ،ارشب و ادلاخ تتركأ و ،هلل دب ع تببرض مكديديأ و مكهوج و اولسغاف:ىلاعت هلوق و ،ةغللل ىضتقم نع جورخ و نحل اهنع جورخلل عوق و اهمكح اوحسما و :هلوق وه و ،ىرخأ ةلمج ىلإ اهل زواجتلل اب اهمكح عطقنا دق و ،اهسفن ب ةلقتسم ةلمج مكسؤرب .

نأ نب و ،لسغلل وه افوذحم ردقت نأ نب قرف ال هنأل ؛ردقم فوذحم ب لجرألل بصنت نأ زوجي ال و هسفن ب مالكلل لقتسا اذا و .ةرورضلل دنع الإ هيلإ راضي ال فذحل نأل و ،حسملل وه افوذحم ردقت فوذحم ىلع هلمح زجي مل ،فوذحم ريذقت ريغ نم

؛لسغلل نود حسملل بجوم هنأ الإ ،عئاش و زئاج وهف ،رورحمل و راجلل عضوم ىلع بصنلل لمح امأف لامعا ناك امل هنأ الإ ،اهلثم اوحسمم نوكتي نأ بجي اهعضوم ىلع فطع امف ،ةحوسمم سوؤرلل نأل نوكت ىتح [10]ةيالل رج نوكتي نأ بجو ،برعلل ةغل و نآرقلل ي ف رثكأ و ىلوا نيللماعلل برقأ ،اليلق دبأ هنأل ؛رورحمل و راجلل عضوم ىلع اهفطع و اهبصن نم ىلوا سوؤرلل ةطفل ىلع ةفوطعم ،اهبصن ب ةءارقلل ىلع لجرألل رج ةءارقلل تحجرت اذهلف .

يضتقي رجلل ب ةءارقلل نأ ،ىلوا حسملل ي سوؤرلل مكح ىلع لجرألل مكح لمح نأ نب بي امم و **نأل** ؛رجلل ب ةءارقلل ىنعم قباطي ام ىلع بصنلل ب ةءارقلل لمح بجاولاف ،هاوس لمحتي ال و حسملل هجولا اذه و ،**امهني ب ةقباطملا بوجو ي ف ني تي آ ىرجم نا ي رجت ني تفل تخملا ني تءارقلل** اهل بصنلل ب ةءارقلل ىلع لجرألل رجلل ب ةءارقلل حجري .

ىلع الومحم نوكتي نأ اضيأ زاج «مكلجرأ» :لاقف بصن اذا هنإ :لئاق لاق نإف :مالكلل بخاص لاق مث عضوم ي ف اناك ثيح ،رورحمل و راجلل عضوم ىلع ارمع اولمحف «ارمع و ديزب ترمم» :لاق امك ،حسملل اعيمج ني تءارقلل زيوجتل ،لسغلل نم ىلوا حسملل نإ و نسحأ رجلل نإ :نولوقي ال ملف ،بصن ىلع لمحلل بصن اهيف حسملل ديرى نأ هلوق ي ف زوجي مكلجرأ و :لاقف بصن نم نأل و ،حسملل ب وأ حسملل نإ :اولوقي مل فيك و ،لسغلل نود حسملل ىلع الإ نوكتي ال مكلجرأ رجي يذل و .عضوملا نأ ريغ نم حسملل ب مكلجرأ و :هلوق ي ف رجلل دارفنا و ،اعيمج ني تءارقلل ي ف هزوجل ،لسغلل [11] هريغ لمحتي .

،ميقتسي ال ةيالل ي ف رورحمل و راجلل عضوم ىلع «مكلجرأ» بصن لمح نأ :كلذ ي ف [12]لوقلل و اذا نيللماعلل ليزنلل ي ف اندجو أنأ كلذ و ؛وحنلل اذه ي ف لب [13]ي ب نلل ريغب هيلع ام هتفللخمل :هلوق وحن ي ف كلذ و ،دعبالل نود هيلع لومعملل ىلإ برقألل ي نائل للماعلل ىلع مالكلل لمح اعمتجا و ينوتآ وه يذل لوالل نود عرفأ وه يذل برقألل ي نائل للماعلل ىلع لمح ،[14]ارطق هيلع عرفأ ينوتآ [15] ؛هيلع عرفأ ارطق ينوتآ ي ،ارطق هيلع عرفأ ينوتآ ناكل لوالل ىلع لمح ول

توغا طلال دُبَع و /توغا طلال دَبَع و ٤٠

و ،مهنم لعج ىلاعت هنأكف ؛«مهنم» ي ف ميملا و ءاهلل ىلع توغا طلال دب ع و فطعي نأ زوجي :موق لاق و رعاشلل لاق ؛مالكلل ي ف «نم» فذحي دق و ؛ريزانخلل و ةدرقلل توغا طلال دب ع نم

مك نم هللل لوسر و جهي نمأ

[16]ءاوس هرصني و هدمي و

،هرصني و هدمي نم و :دارا

«دبع و» أرق نم ةءارق نع متنأ نيأ ،حتفلاب أرق نم ةءارق يف غاس لي وأتال اذه اوبهف :ليق نإف و نيعل المضب «[17]توغاطل دبع» أرق نم و ،«توغاطل» نم ءاتال رسك و ،ءابل مض و نيعل حتفب !«توغاطل دابع و» :أرق نم و ،ديدشتال و نيعل المضب «توغاطل دبع و» :أرق نم و ،ءابل

عيمي اهيلع و ،حتفلاب ةءارقل مهلك ةيبرعلا لهأ دنع ةءارقل هذه نم راتخمل :انلق تاءارقل يقاب و ،ءابل مض و نيعل حتفب «دبع» :أرق هنإف ةزمح ال ؛ةعبسل ءارقل .اهب دوخأم ريغ ةداس

«دبع و» سيل :ةزمح ةءارقل اجتحم يسرافل رافغل دبع نب نسحل يلعل وبأ لاق و ... ؛ةرثكل هب داري دحاو هنكل و !ءابل اذه يلعل ءيش عومجل ةينبأ يف سيل هنأ ىرت ال ؛عمج طفل هلوقك ،عمجل هانعم و دارفإل طفل مطفل ام فراعمل ال إلفاضملا ةدرفملا ءامسأل يف نأ ىرت ال نأل «لعل» يلعل ءاج «توغاطل دبع و» :هلوق كلذك و ،[18]اهوصحت ال هللا تمعن اودعت نإ و ؛ىلاعت يف بهذ دق هنأ هريدقت نأك اذهف ؛«سدن و طقي» وحن كلذ و ؛ةغلابل و ةرثكل هب داري ءابل اذه .بهذم لك هل للذتال و نايطيشل ةدابع

و ،ءامسأل لامعتسا لمعتسا دق ناك نإ و ،ةفص لصأل يف «دبع» نأل اذه يلعل ءاج و :لاق ناك نإ و [19]«حطبأل و قربأل» نأ ىرت ال ؛ةفص هنوك هنع ليزي ال اهللامعتسا هاي مهلامعتسا و قرابأ» :مهلوق يف ريسكتل نم مهذنع وحنل اذه ارسك ىتح ءامسأل لامعتسا المعتسا دق مل و «رمحأ» فرص مهكرت ،هفرص مهكرت كلذ يلعل كلدي ،ةفصل مكح هنع لزي مل ؛«حطبأ لمعتسا دق ناك نإ و «دبع» كلذك و ؛[20]عديأ و لكفأك كلذ اولعجي نع جرخي مل اذإ و ،ةفص نوكي نأ نع كلذ جرخي مل ءامسأل لامعتسا «لعل» يلعل تافصل ءانب ىنبي نأ عنتمي مل ةفص نوكي نأ

نيقابل ءارق تلداغ و ةزمح ءارق تحص اذإف ؛ةزمحل حاجتال يف ديفم مالك اذه و لوأل هجول ناك لئاسل اهاكح يتل تاءارقل نم يور ام رئاس اضيأ حص و ،ءراتخمل اهايف ةهبشل ليزي ةيأل يف هانركذ يذل

نأ وه و ؛«توغاطل دبع يف» ةفلتخمل تاءارقل عيمي يلعل رخآ هجو ةيأل يف نكمي و «لعل» ل و .مهتلمج نم هنوكب هيلع دهش و ،مهيل إلبسن يأ ؛توغاطل دبع مهنم لعلج دارمل نوكي مكل لعلج و ؛هلوقك و ؛[21]رونل و تاملظلا لعلج و ؛هلوقك ؛لعلفل و قلخل ىنعمب نوكت دق عوضوم و ةيمستل ىنعمب اضيأ نوكت دق و ؛دحاو لوعفم ىلإ ىدعت انهاه يه و [22]انانك لابجل نم تلعلج :لئاقلا لوقك و ؛[23]اثان نمحرلا دابع مه نيذلا ةكئاللم اولعلج و ؛ىلاعت هلوقك ؛ءاهشل ىلإ ىدعت انهاه يهف ؛كلذ هبشأ ام و ؛احيبق ينسح تلعلج و ،ارفاك ينتلعلج و ،دادغب ةرصبل [24].نيلوعفم

٧. كنوبذكى /كنوبذكى ال مهناف

نودحجي هللا تايآ نيمللظال نكل و كنوبذكى ال مهنإف نولوقي يذل كنزحيل هنإ ملعن دق - [33:ماعأل]

و ،ملس و هلآ و هيلع هللا ىلص هيبن نوبذكى ال مهنأب مهنع ربخي فيك :لاقف [لئاس لأس نإ] بيذكتل مهنع يفني فيك و ،قيدصتال و ةباجتسال نع لودعل و ،بيذكتل راهظإ مهنم مولعم

هلآ و هيلع هللا ىلص هيبن بيذكت الإ هللا تايآب دحجلا له و ؟نودحجي هللا تايآب مهنإ :لوقي م ث
!املس و

...:هوجو ةيآلا هذه يف ركذ دق :انلق :باجل

نم نونكم تي ال و ،ةجحب كلذ نولعفي ال يأ كنوبذكي ال مهنإف ىنعم نوكي نأ :ثلاثلا هجولا و
نأل ؛فورعم لامعتسالاي ف اذه و ؛ةلطابلل ىوعدللا ىلع نورصتقي امنإ و ؛ناهربب هب تئج ام لاطبإ
ةمقإ نم نكم تي ال هنأ ديرى امنإ و ؛يلوق عفدي ال وينبذكي نأ عيطتسي ال نالاف :لوقي لئاقلا
،هبلق و هناسلب بيذكتلا نم نكم تي ناك نإ و ؛هلوق عفد ىلع ةجح نم و ،هبذك ىلع ليلد
،هب دتعم ريغ ناهرب ال و ةجح ريغ نم بيذكتلا نم عقي ام ريصي ف

ال مهنإف :فيفختلاب ةيآلا هذه أرق هنأ مالمسلا هيلع ىلع نينمؤملا ريمأ نع يور و
ي:طرقلل بعك نب دمحم لاق و.كقح نم قحأ وه قحب نوتأى ال مهنأ اهب دارملا نأ :لوقي و ،كنوبذكي
ةدشم ةظفللا هذه ىنعم نأ نينبسنس و ؛هجولا اذه يوقي كلذ لك و ؛كيدي يف ام نولطبي ال اهانعم
،ةففخم اهانعم ىلإ عجرت

...:الوقت م كنوفلي ال و كنوفداصي ال مهنأ ةيآلا ىنعم نوكي نأ :ثلاثلا هجولا و

يف نأل ؛ديدشتلا نود فيففختلاب ةءارقللاب اصتخم هجولا اذه لعجي نأ دجال سيل و
وه «تلعفا» و ،عضوملا اذه يف نازوجي «تلعفا» و «تلعفا» نأل ،باجل اذه نكمي اعنم نيهجولا
تيصوأ و ،تمطع و تمطعأ و ،تمرك و تمركأ لثم اذه و ؛راركتلا ىنعمل ةدافإ و اديكأت ددش م ث لصأل
نأ الإ ؛[25]اديور مهلهمأ نيرفاكلا لهمف :ىلاعت هللا لاق ريثك وه و ؛تغلب و تغلبأ و ،تيصو و
رثكأ ىنعمل اذه يف ةففخم ةظفللا هذه لامعتسا نأل ؛هجولا اذه هبشأ فيففختلا

؛هب تبثأ امي ف بذكلا ىلإ كنوبسنني ال مهنأ دارملا نإ :هلوق نم ىئاسكلا ىكح ام :عبارلا هجولا و
يف هنأ نوعدي و ،هب ىتأ ام نوعدي اوناك امنإ و ؛ابذك هيلع اوبرجي مل اقداص انيمأ ناك هنأل
اوناك نإ و ،هب ىتأ ام نوبذكي اوناك موقلا نأ و ،هجولا اذه يوقي نم سانلا يف و ؛بذك هسفن
بذك و :ىلاعت هلوقب و نودحجي هللا تايآب نيمللاطل نكل و :ىلاعت هلوقب هسفن يف هنوقدصي
كنوبذكي ال مهنإف :أرقى ىئاسكلا ناك و .كموق كبذك و :لقى مل و قحلا وه و كموق هب
نيب نأ معري و ؛ديدشتلا ىلع نوقابلل و ،ععبسلا رئاس نيب نم عفان و فيففختلاب
لك يف بادك هنأ هتبذك ىنعم و ،بذكب عاج هنأ ،لجرا بذكأ ىنعم نأ و ،اقرف هبذك و هبذكأ
قيرط نم قرف ةملاكلا هذه يف «تلعفا» و «تلعفا» نيب سيل و طلغ اذه و .هثديح
نأ زوجي ال اذه عم و ،ديكأتلا و راركتلا يضتقي ديدشتلا نأ نم هانركذ امم رثكأ ىنعمل
ام ءحصب دهشي ناك مالمسلا هيلع هنأ مولعمل نم نأل ؛هب ىتأ امب اوبذكي و ،هسفن يف هوقدصي
اقداص نوكي نأ زوجي فيك و ؛هنع لودعلا زوجي ال يذلا قحلا و ،ميقللا نيذلا هنأ و ،هقدص و هب ىتأ
ىتأ يذلا ناك نإ و ،حيحص قح هب ىتأ يذلاف اقداص ناك نإ لب !ادساف هب ىتأ يذلا ناك و هربخ يف
[26].[27]يناعملا ققحتي ال نم ليوأت وه و ؛ابذاك كلذ نم عيش يف نوكي نأ نم دب الف ؛ادساف هب

ىمعا /ىمعا هذه ىف ناك نم و ٨.

يف وهف ىمعا هذه ىف ناك نم و :ىلاعت هلوق نم اهرسك و ميملحتف يف ءارقللا فلتخا دق و
و ،اعم نينميملحتفب ورمع وبأ و رماع نبا و عفان و ريثك نبا أرقف ،[28]ىمعا ءرخآلا
ةياوري ف و ،اعم امهيف ميملحتف رسكب ىئاسكلا و ءزمح و ركب يبا ةياوري ف مصاع أرق
نم امأ ،هجولكل و ؛ءريخآلا ف و ىلوالا ورمع وبأ رسك و ،امهرسكي ال :مصاع نع صفح
لامأ نم امأ و ،ءحتفلا هذه نوليمي ال برعلا نم اريثك نأل ،نسح هلوق نإف ؛عيمجلا ءلاما كرت

يبأ ةءارق امأ و ،ءايلا ىلإ بلقننت اهنأ ملعيل ،ءايلا وحن فلألأب وحن ي نأ هلوق هجوف عي مجلا لثم اذك نم لعفأ ةيناثلا لعج هنأ هلوق هجوف ةيناثلا حتف و ىلوالأ ةلامإب ورمع امنإ و اذك نم وه امنإ اهرخآ نأل ؛ةملكلا رخآ يف فلألأ عقت مل كلك اهلعج اذإ و ،نالف نم لصفأ امه و ،اعيمج روجملا و راجلا ليضفتلل وه يذلا «لعفأ» نم فذح دق و ،رخاوألا يف ةلامإلا نسحت ىفخأ و ىنعمللا؛[29] ىفخأ و رسلا ملعي هنإف ؛ىلعات هلوق وحن كلك و ،فذلح عم ىنعمللا يف نادارم و ،هرغي نم ىمعأ وأ ،ايندلا يف هنم ىمعأ ي ،ىمعأ ةرخآلا يف وهف ؛ىلعات هلوق كلكف ،رسلا نم ىلعل لإ نوكي ال هذه نأ امكف ،اليبس لىضأ و ؛ىلعات هلوق نم هيلعل فطع ام ةقيرطلا هذه يوقي [31].[30] هيلعل فوطعمل كلك «اذك نم لعفأ»

٩. راصبالاب بهذى / راصبالاب بهذى

نم قربلا نأ هب دارملاف ؛ءايلا مضب «بهذي» ىرق دق و [32] راصبالاب بهذي :هلوق امأف ام و سمشلا نيعك ؛نيلعالب رضي ديدش عاعش هلام ىلإ رطنلا نأل ؛نويلعالب بهذي داكي هئوض ةدش ؛ئيشلاب تبهذ :برعلا لوقت ؛ءابلا لوخد عم دوجأ ءاهلا حتفب ةءارقال و ؛اههشبأ [33]. ءإب ريغب ؛ئيشلا تبهذأ :اولاقف ءابلا اوطقسأ فلألأ اولخدأ اذإف

١٠. تلّ تق / تلّ تق بنذىاب

[34]. ةيناثلا ءاتلا ناكسإ و ديدشلاب تلّ تق بنذىاب :يندملا رفعج ي بأ نع يور و

[1] ٣٧ /هرقب

[2] ٤١٢ ص، 1ج ،ليوأتل سئافن

[3] ١١١ :ةيال ،ةبوتلا ةروس

[4] ٤٣٧ 1ج ليوأتل سئافن

[5] ٢٠٧: 1، يلامألا (1)

[6] ٤٧٩-٤٧٨ ص، 1ج ليوأتل سئافن

[7] ١٣٥ / 1: لئاسرلا اضيأ عجار و ،34: راصتالا (2)

[8] ٥٢٥ ١ج ليوأتل سئافن

[9] ١١٨ 2ج ليوأتل سئافن

[10] لجرال: شماهلا يف (1)

[11] نم ىلوا: هلعل (1)

[12] لوقلاف: ط (٢)

[13] ليلد ريغب: هلعل و ةعوبطملا يف اذك (٣)

[14] ٩٦: ةيال، فهكلا ةروس (٤)

[15] ١٢٣-١٢٦ ص ٢، لىوأتل سئافن

[16] «.وجهي نم ف»: هتياور و ٩٠، هن اويد، ناسحل تيبل (1)

[17] ٦٠ هيآ، هئاملا ةروس

[18] ٣٤: ةيال، ميهاربإ ةروس (1)

[19] ةحطب نملل ضرألا: حطبألا و، ضيب و دوس ةراج اهي ف ضرأ: قربألا (٢)

[20] نيوخألا مديمس مالا وه و؛ رمحأ غبص: عديألا و، ةدعرلا: لكفألا (١)

[21] ١: ةيال، ماعنألا ةروس (2)

[22] ٨١: ةيال، لحنلا ةروس (3)

[23] ١٩: ةيال، فرخزلا ةروس (٤)

[24] ١٨٢-١٨٤ ص ٢، لىوأتل سئافن

[25] ١٧: ةيال، قراطلا ةروس (٢)

[26] ٢٢٨: ٢، يلامألا (١)

[27] ٢٦٦-٢٦٢ ص ٢، لىوأتل سئافن

[28] ٧٢ هيآ، ءارسالا هروس

[29] ٧:٥٦، هط ةروس (١)

[30] ١٠٨: ١، يلامأل (٢)

[31] ٤٩-٥٠ ص، ج٣، ليوأتل سئافن

[32] ٤٣ هي، رونل هروس

[33] ١٤٨ ص، ج٣، ليوأتل سئافن

[34] ٤٤٤ ص، ج٣، ليوأتل سئافن

رشرع تاءارق

نچسلا بر/نچسلا بر ۱۰

[33: فسوي] هيلإ ي نونوعدي امم ي لإ بحأ نچسلا بر لاق -

هوعد ام نأ امك ،ةنحم و ةيصعم هل مهنجس نأ ملعن نحن و [اذه فسوي لوقي نأ زوجي فيك :ليق ناف] هيلإ ىعد ام ىرحم ىرحي حبقللا ي وه وا .ةحيبق الإ نوكت ال مكدنن ةيصعملا ةبحم و ،ةيصعم هيلإ [انزلا نم

:ناباوج ةيالآ هذه لىوأت ي ف :انلق :باباوجلا

... :امهدحأ

.ةيصعملا ةعقاوم نم ي لإ بحأ نچسلا ىلع اهل ىري بصت و ىسفن ىنيطوت نأ دارأ هنأ :رخآلا هجولا و

.هيف مترمضأ دق و قلطم هنأل رهاظلا فالخ اذه :ليق ناف

و مالسلا هيلع فسويل ادارم نوکي نأ زوجي ال هسفن نچسلا نأل ؛رهاظلا ةفلاخم نم دب ال :انلق نچسلا و ؛اهب قلعتملا و ،اهيف لعلل ديرى امنإ و] ،صوصخملا ناينبلا نچسلا امنإ و هديرى فيك ىتللا هجولا بسحب ىصاعم و تاواط نوكت دق هيف لاعفألا امنإ و ةيصعم ال و ةواطب سيل هسفن و هيف هنوك و ،مهنم ةيصعم هلوخد ىلع هل مههركا وأ ،سبحل فسوي موقلا لاخدإ و ،اهيلع عقي املاظ نا انملع دق و ةبرق و هنم ةواط ناك هناطي تساب هلانت ىتللا قاشملا و ،هتمزالم ىلع هرېص نا و انسح هركملا لعلل ناكلا هريغ ي فرصتلا كرت و ،عضاوملا ضعب ةمزالم ىلع انمؤم هركأ ول [1]احيبق هركملا لعلل ناك.

نإ و «نيسلا حتفب» نچسلا بر :ئرق اذا ،هانلق ام فلاخي رهياط مالكل نوکي امنإ و نچسلا ىسفن ينجس نأ دارأ هنأكف ،هانركذ ىذللا ىنعملل ةلمتحم اضيأ ةءارقلا هذه تناك ام ىلع رمالا ناك اذا و ،مهلاعفا نود هلعف ىلإ نچسلا ىنعم عجرى ،اهتعاوم نم ي لإ بحأ ةيصعملا ىلوأب ،يلإ بحأ هيف ىسولج و نچسلا ي ف ىنوكت نا مالكل ي ف رمضي نأ فلاخملا سىلف ،هانركذ [2].هه قلعتي و نچسلا ىلإ دوعي نيرمالا لك نأل ؛انركذ ام رمضأ نمم

معطا واهبقر ك ف / ماعطا واهبقر ك ف ۲.

و ،دهاجم و ،مالسلا هيلع نىنمؤملا ريمأ أرقف ،ةبقر ك ف :ءارق ي ف سانلا فلتخا دق و فاكلا حتفب ةبقر ك ف :ئاسكللا و ،ورمع وبأ و ،يدراطلعلا عاجر وبأ و ،نسحللا و ،ةكم لهأ لهأ و ،ةنيدملا لهأ أرق و .مسالا نود لعلللا ىلع «معطا وأ» اوؤرق و ،ةبقرلا بصلن و و فاكلا مضب ك ف :يمرضحللا بوقعي و ،باثو نب ىيحي و ،ةزحم و ،مصاع و ،ماشلا .اهمض و ميملا نىونت و ردصملا ىلع ماعطا وأ ةبقر صفخب

هباوج نم نسحأ و ،برعلا مالك ي ف رثكأ مسالاب مسالا باوج نأ إلبهذ مسالا ىلع أرق نمف نأ نم نسحأ كلذ و ؛ماعطإ وأ ،ةبقركف وه !ةبقعل ماحتقا ام كاردأ ام :ينعمل نأ ىرت الأ ،لعفلاب معطأ وأ ،ةبقركف وه :لاقي

و ؛لعف هنأل ،اونمآ نذل نم ناك م ث :ىلاعت هلوقب اهجر و ،لعفل طفلب ةءارقل ىلإ ءارفل لام و ىلع لدي لعفب -امسا ناك نإ و -ةبقعل ماحتقا رسفي نأ عنتم سي ل و .الغف عبتى نأ ىلوالا ام و ،فورعمل لعفي و ،ريخلل عنصي :-ارسفم -لوقي ؟ديز ام كاردأ ام :لائقال لوق لثم اذه و ؛مسالا لالعفلاب يتأيف ،كلذ هبشأ

[3] .مركأ و لصفأ هيف ماعطإل نأل ؛عاجم يذ موي ي ف مغطي هنأ دارأ امنإ و ؛عوجل :بغسل و

[1] ٤٦٤ :١ ،يلامأل نم نيتفوقعمل ني ب ام (٢)

[2] ٢٧٨-٢٧٩ ص ،ج ٢ ،ليوأتل سئان

[3] ٢٦٢-٢٦١ ص ،ج ٣ ،ليوأتل سئان

دیس بتک رد ہذاش تائارق

یض ترم

۱. ہکئالملا ىلع مہضرع مٹ

ءامسألأ نود تاي مسملا ب الإ قيلي الف [۳۱/هـرقبلا] ةكئالملا ىلع مہضرع مٹ :ىلاعت هلوق امأف مضمنا اذإ ءالقعلا وأ ءامسألأ باحصأ نم ءالقعلا ب قيلت امنإ و ءامسألأ ب قيلت ال تايانكلا هذه نأل اذإ ثنؤملا ىلع ركذملا بلغي امك ،لقعي امل بيلغتللا لي بس ىلع لقعي ال امم ميري مهيلا يئاج :لاق ي ال و ،يئوؤاج كئاما و كباحصأ :لئاقلا لوقي امك ،ةيانكلا ي ف اوعمتجا

و هـنطب ىلع يشمي نم مهنمف ءام نم ةباد لك قلخ هللا و :ىلاعت هلوق بيلغتللا دهشي امم و ءاشي ام هللا قلخي عبرا ىلع يشمي نم مهنم و ني لجر ىلع يشمي نم مهنم

و «نہضرع مٹ»: دوعسم نب هللا دب عءارق ي ف و «اہضرع مٹ»: يبا ةءارق ي ف نإ :ليق و [1]. ءامسألأ نع ةرابع نوكت نأ حلصي ني تءارقلا ني تاء ىلع

۲. لبابب نيكلمل / نيكلمل ىلع لزنا ام و

.نيرسفملا نم هريغ و سابع نبا نع يفنلا ىلع «ام و» لمح ي ف ريخألا لي وأتلا اذه يور دق و

و ،ماللا رسكب نيكلمل ىلع لزنا ام و :أرق ي ناك هنا اضيأ هنع يور و ام و :هلوق عجري نأ ركني ال ةءارقلا هذه ىلع و [! نيكلم اناك لب ! نيكلم اناكلعلا ناك ىتم :لوقي [! امهيلا دحأ نم ناملعي

و دحجلا ىلع نيكلمل ىلع لزنا ام و :هلوق لمح ي مل نإ و رخآ هجو ةيآلا ي ف ةءارقلا هذه ىلع نكمي و كللم ىلع هيعدت و نيطايشلا اولتت ام اوعبتا مهنم ربخأ نيذلا ءالؤه نوكي نأ وه و :يفنلا هللا ىلإ افاضم لازنإلا نوكي ال و ،رحسلا نم نيكلمل نيذه ىلع لزنا ام اوعبتا و ،ناميلس و ،ءاصعلا لالضل ضع ب امهيلا هلزمن نوكي لب ؛رحسلا لزني ال زع و لج هنأل ؛قلطأ نإ و ،ىلاعت و ضرألا دجن نم هب يتأ هنأ ءامسالا نم ال امهيلا لمح -ضرألا نم ناك نإ و -«لزنأ» ىنعم نوكي [2]. ىرحملا اذه ىرج ام و ،طبه و لزن :لاق ي اهروغ ىلإ دالبال دجن نم طبه نم نإف ؛اهيلاعأ

۳. ...توغاطلا دُبُع و / توغاطلا دَبَع و

و ،مهنم لعج ىلاعت هنأكف ؛«مهنم» ي ف ميمل و ءاهلا ىلع توغاطلا دب ع و فطعي نأ زوجي :موق لاق و رعاشلا لاق ؛مالكلا ي ف «نم» فذحي دق و ؛ريزانخلا و ةدرقلا توغاطلا دب ع نم

ه.ر.ص.ن.ي و ه.ج.د.م.ي ن.م و :دارا

«دب.ع.و» أرق ن.م ةءارق ن.ع م.ت.ن.أ ن.ي.أ ،ح.ت.ف.ل.ا.ب أرق ن.م ةءارق ي.ف غ.ا.س ل.ي.و.أ.ت.ل.ا ا.ذ.ه ا.و.ب.ه.ف :ل.ي.ق ن.إ.ف و ن.ي.ع.ل.ا م.ض.ب «ت.و.غ.ا.ط.ل.ا دب.ع» أرق ن.م و ،«ت.و.غ.ا.ط.ل.ا» ن.م ا.ت.ل.ا ر.س.ك و ،ا.ب.ا.ل م.ض و ن.ي.ع.ل.ا ح.ت.ف.ب !«ت.و.غ.ا.ط.ل.ا د.ا.ب.ع.و» :أرق ن.م و ،د.ي.د.ش.ت.ل.ا و ن.ي.ع.ل.ا م.ض.ب «ت.و.غ.ا.ط.ل.ا دب.ع.و» :أرق ن.م و ،ا.ب.ا.ل

ع.ي.م.ج ا.ه.ي.ل.ع و ،ح.ت.ف.ل.ا.ب ةءارق.ل.ا م.ه.ل.ك ةي.ب.ر.ع.ل.ا ل.ه.أ د.ن.ع ةءارق.ل.ا ه.ذ.ه ن.م ر.ا.ت.خ.م.ل.ا :ا.ن.ل.ق ت.ا.ء.ا.ر.ق.ل.ا ي.ق.ا.ب و ،ا.ب.ا.ل م.ض و ن.ي.ع.ل.ا ح.ت.ف.ب «دب.ع» :أرق ه.ن.إ.ف ة.ز.م.ح ا.ل.إ ؛ة.ع.ب.س.ل.ا ةءارق.ل.ا ،ا.ه.ب د.و.خ.أ.م ر.ي.غ ة.د.ا.ش

ي.ل.ع ق.س.ن ت.و.غ.ا.ط.ل.ا دب.ع.و :ن.آ.ر.ق.ل.ا ي.ن.ا.ع.م ي.ف ه.ب.ا.ت.ك ي.ف ج.ا.ج.ز.ل.ا ق.ا.ح.س.إ و.ب.أ ل.ا.ق و «ت.و.غ.ا.ط.ل.ا دب.ع.و» ؛«ت.و.غ.ا.ط.ل.ا دب.ع» ت.ئ.ر.ق د.ق و :ل.ا.ق «ه.ل.ل.ا ه.ن.ع.ل ن.م» «ت.و.غ.ا.ط.ل.ا دب.ع.و» ه.ر.ا.ت.خ.ا ي.ذ.ل.

و :ل.ا.ق «ت.و.غ.ا.ط.ل.ا دب.ع.و» :ي.و.ق.ي ا.ذ.ه.ف «ت.و.غ.ا.ط.ل.ا ا.و.د.ب.ع.و» :ه.ل.ل.ا م.ه.م.ر.ح د.و.ع.س.م ن.ب.ا ن.ع ي.و.ر و ن.م ه.ج.و.ل.ا.ب س.ي.ل ةي.ب.ر.ع.ل.ا ل.ه.أ ض.ع.ب د.ن.ع ه.ن.إ.ف ت.و.غ.ا.ط.ل.ا ض.ف.خ و ،ا.ب.ا.ل م.ض.ب «ت.و.غ.ا.ط.ل.ا دب.ع.و» :أرق ن.م ن.ي.ت.ه.ج :

ت.و.غ.ا.ط.ل.ا م.د.خ ه.و.ر.س.ف م.ه.ن.أ.ل ؛ع.م.ج.ل.ا ة.ل.ث.م.أ ن.م ا.ذ.ه س.ي.ل و ،«ل.ع.ف» ن.ز.و ي.ل.ع «دب.ع» ن.أ :ا.م.ه.د.ح.أ

ةي.ا.غ.ل.ا غ.ل.ب ه.ن.أ «دب.ع.و» أرق ن.م ل.ج.ر.خ م.ث ت.و.غ.ا.ط.ل.ل.ا ا.د.ب.ع م.ه.ن.م ل.ع.ج و ي.ل.ع ا.ل.و.م.ح.م ن.و.ك.ي ن.أ :ي.ن.ا.ث.ل.ا و [4]ج.ا.ج.ز.ل.ا م.ا.ل.ك ا.ذ.ه و .ن.ا.ط.ي.ش.ل.ا ة.ع.ا.ط.ي.ف

ه.ل.و.س.ر و ه.ل.ل.ا م.ك.ي.ل.و.م /م.ك.ي.ل.و.ا.م.ن.ا ٤.

دب.ع. ةءارق ي.ف و ،د.ح.ا.و ب.ر.ع.ل.ا م.ا.ل.ك ي.ف ي.ل.و.م.ل.ا و ي.ل.و.ل.ا :«ن.آ.ر.ق.ل.ا ي.ن.ا.ع.م» ب.ا.ت.ك ي.ف ا.ر.ف.ل.ا ل.ا.ق و [5]«م.ك.ي.ل.و» ن.ا.ك.م «ه.ل.و.س.ر و ه.ل.ل.ا م.ك.ي.ل.و.م ا.م.ن.ا.إ» :د.و.ع.س.م ن.ب. ه.ل.ل.ا

ح.ل.ا.ص.رَيْغَ ل.م.ع. ه.ن.ا /ح.ل.ا.ص.رَيْغَ ل.م.ع. ه.ن.ا.٥.

ن.ع ي.و.ر د.ق و ،ع.ف.ر.ل.ا.ب ة.ر.و.ه.ش.م.ل.ا ةءارق.ل.ا.ف [6]ح.ل.ا.ص. ر.ي.غ ل.م.ع ه.ن.ا :ي.ل.ا.ع.ت ه.ل.و.ق ا.م.أ.ف و م.ي.م.ل.ا ر.س.ك و م.ا.ل.ل.ا ب.ص.ن.ب ح.ل.ا.ص. ر.ي.غ ل.م.ع ه.ن.ا :ا.و.ؤ.ر.ق م.ه.ن.أ [7]ن.ي.م.د.ق.ت.م.ل.ا ن.م ة.ع.ا.م.ج ،ه.ج.و ل.ك.ل و «ر.ي.غ» ب.ص.ن.

؛ح.ل.ا.ص. ر.ي.غ ل.م.ع ب.ح.ا.ص و ؛ح.ل.ا.ص. ر.ي.غ ل.م.ع و.ذ.ك.ن.ب.ا ن.أ ر.ي.د.ق.ت ي.ل.ع ن.و.ك.ي.ف ع.ف.ر.ل.ا ي.ف ه.ج.و.ل.ا ا.م.أ.ف :ء.ا.س.ن.خ.ل.ا ل.و.ق.ب ك.ل.ذ ي.ل.ع د.ه.ش.ت.س.ا د.ق و ؛ه.م.ا.ق.م ه.ي.ل.إ ف.ا.ص.م.ل.ا م.ا.ق.أ و ،ف.ا.ص.م.ل.ا ف.ز.ح.ف

ه.ب ف.ي.ط.ت و.ب ي.ل.ع ب.ق.س م.أ.م

ر.آ.ط.أ ن.ا.ن.ح.ت.ل.ا ي.ل.ع ا.ه.ت.د.ع.ا.س د.ق

ت.ر.ك.ذ ا.ذ.إ ي.ت.ح ت.ع.ت.ر.ا.م ع.ت.ر.ت

ر.ا.ب.د.إ و ل.ا.ب.ق.إ ي.ه.ا.م.ن.إ.ف

ر.ا.ب.د.إ و ل.ا.ب.ق.إ ت.ا.ذ.ي.ه.ا.م.ن.إ ت.د.ا.ر.أ

ريغ لمع] عقيقحلا ىلع كننباب سي ل و كشارف ىلع دلو يذلا اذه كننبا لصأ ىنعملا نإ :موق لاق و يذلا و [عقيقحلا ىلع نينبا نكي مل هنأ ىلإ بهذ نم باوج اذه و ،هتأرما نم عئايخلا ىنعى ،حلاص كذلذ فالخ هانرتخا

ام يايإ كلالؤس نإ :ىنعملا و ؛لاؤسللا ىلإ عجار حلاص ريغ لمع هنإ :هلوق يف ءاهلإ نإ نورخآ لاق و نم ينبا نإ :هلوق يف عبغرلا و لاؤسللا لىلد حون نم عقوق هنأل حلاص ريغ لمع ملع هب كل سيل نم عريغص كذلذ نإ :لوقي باوجلا اذه بيجي نم و ،مهتيجن امك هجن كذلذ ىنعم و قحلا كدعو نإ و يلها اذه عفدي حئابقلا نم ءيش ءايبنأل نم عقي نأ عنمي نم و ،مهيلع زوجت رئاغصلا نأل ؛ينبالا [8].مدقت ام مالكل ريذقت نوكي و ،نبالا ىلإ لب لاؤسللا ىلإ عجار ءاهللا لعجي ال و ؛باوجلا

٦. اليمجاً ربصف /اليمج ربصف

اذإ اليمج نوكي امنإ و ،ليمج ريغ و اليمج نوكي دق ربصلا نأل ف ،ليمج هنأ ربصلا فصو أم و حص دومحملا هجولا ىلع اعقاو عضوملا اذه يف ناك املف ،بجو يذلا هجولل لعف و ،هللا هجو هب دصق عبصاصم نطل كذلذ هفصي مل ول و ،عزج ال و هي ف يوكش ال اربص دارأ هنإ ليقي دق و .كذلذ هفصو ،ليمج ربص ينأش و :ىنعملا نإ ليقي دق [9]ليمج ربصف :هلوق عافترا أم و .هل عزجلا و يوكشلا ... ؛ليمج ربص يربصف هانعم :برطق لاق و .ليمج ربص هذقتعأ يذلا و

ىنعملا و ،ءارغلإ ىلع نوكي كذلذ و ،بصننلاب «اليمج ربصف» يباءءارق يف نأ يور دق و [10]اليمج اربص سفن اي يربصاف

٧. اهي فرتم انرمآ /انرمآ /انرمآ

و دملاب اءارق نم ءارق و ،[12]«انرمآ» :لاقف ديدشتلاب [11]ءيآلا أرق نم ءارق املأف ؛[14]اهانركذ يتلا هوجولا نع امهيتءارق ىنعم جرخي نلف [13]«انرمآ» :لاقف فيفختلا ىلإ هب يعدتسي يذلا رمألا وه ءيآلا هتنمضت ام نوكي نأب الإ قيلى ال هانعم نإف ؛لوالأ هجولا الإ [15].[16]لعفلا

٨. اهي فخا /اهي فخا داكا

ىنعمف [فلألا حتفب] ،[17]اهي فخا داكا :أرقى ناك هنأ ريبح نب ديعس نع يور و :اروث فصى ببطلال نب ءدبع لاق ؛اهرطأ هجولا اذه ىلع اهي فخا

لىلحت ضرألا نهسم عبرأ يف ءينامث فالظأب بارتلا يفخي

:سريقلا ورم لاق و ،هفالظأب هجرتسي و بارتلا رهظي هنأ دارأ

دعقن ال برحلا اوثعبت نإ و هفخن ال ءادلأ اونفدت نإف

:ءغبانلا لاق و ؛رهظن ال ي

امدهناف بارتلا يعادت بيثكلل سبي تغلب اذإ ىتح اهفالظأب يفخت

ءءارقلا نأك و ،هءرهطأ ىنعمب هءيفخأ و ،هءرءس ىنعى ءيشلا ءيفخأ :ءىبءرلا لهأ ىور ءق و ءناك اءا و ؛راهاظإلا رىغ لمءءء ال ءءءلاب ءءارقلا و ،رءسلا و رهاظإلا :نىرمألا لمءءء مضلاب اءا اءىف مالمكلاك اهانركء ىءلا ءءالءلا هوءولل اءلامءءا و «ءاك» ىف مالمكلاك ناك رهاظإلا ىنعمب [18].ءىطءءلا و رءسلا ىنعمب ءناك

ببئ ىاب * ءلئس /ءلئس ءءوملا /هءوملا اءا ٩. ءلءق /ءلءق

و ،ءءام و ،رمءى بب ىءىءى و ،سابع نبا و ؛مالمسلا هءلء نىنمءوملا رىمأ نع ىور ءق و اوورق مءنأ ءىز بب رباء و ،ءلاص ىبأ و ،ناورم و ؛ءىءلا ىبأ و ،ءىببص بب مالمسم مض و مالملا ناكسابع ءلءق ببئ ىاب ءاللا ناكسإ و ءزمءلا و نىسلا ءءفب «ءلأس» ءلءق ببئ ىاب لوقلاب و ،لاؤسللاب ءفوصوم ءءوملا نأ ىلء ؛ءىنائل ءاللا

و ،ءىنائل ءاللا مضب ءلءق :مصاع نع مصء نع شمءاللا نامىلس نع ىعطقلا ىور و نىسلا مضب روهمءلا ءءارق لءم «ءلئس» ىف

ءىنائل ءاللا ناكسإ و ءىءشءلاب ءلءق ببئ ىاب :نىءملا رءءىبأ نع ىور و

ءاوالا و مىملا ءءفب ءلئس :مءضعب نع ىور و

ىلاءء هللا نأ نم ؛امهانركء ناءلل ناهءولا هءى نكمىف ؛نىسلا ءءفب «ءلأس» أرق نم امأف قطنلا ىلء اءءقأ و ،لاءلا ءلء ىف اءلمكأ

اهنأكف ؛اهملاظ نم اءل فصءنا و اهقءب بلوط و اءل لئس ىأ «ءلأس» ىنعم نوكمى نأ :ءآالا هءولا و ءءفب أرق نم و .ءاعاسءا و ازوءء ءلئسلل ىه

ءلءب ءبءاملا ىه اهنأ ىلءف ءلءق نم ءىنائل ءاللا مضى و «ءلأس» نم نىسلا

امك ،اهنع رابءإ هنأل ؛ءءامءلا ءءارق ءرىءال ءاللا ناكسإب «ءلءق» اضىأ هءولا اءه ىف زوءى و ءبرض ببئ ىاب و ؛برض ببئ ىاب :ءىز لأس :لاقى

ءىءى» :هلوق نم مالمس و هلا و هءلء هللا ىلص ىببلا نع ىور ام «ءلأس» ىف ءءارقلا هءه ىوقى و اقلءءم ،كمسملا ءىر ءىرلا و ،مءلا نول نوللا ،امء ببءشء هءاءوأ و ءمءىقلا موى املاظ لوءقملا «نىنلءق مىف اءه لمس بر ى :لوقى هلاءب

مصءم «ءلءق» نم ءرىءال ءاللا مصىف مصاع نع مصء نع ءروءأملا ءءارقلا امأف و .اهلوق رمصأف ءلءق ببئ ىاب :ءلاقف ؟ىبء ام :ءلئس ءءوملا اءا و اهانءمف ءلئس نىسلا ءفرى ءا و :ىلاءء هلوق لءم ؛هنع لاكشإلا عافءرا و ،هءلء باءءلا ءلالءل اءه لءم رمصء ءق برءلا نأرقلا ىف هءئالطن و ؛ءلء نالوقى و ىأ ؛[19]انم لبءء انبر لىعامسإ و ءىببلا نم ءءاوقلا مىهاربإ اءء ءرىءك

اهظفل ناك نإ و ،انهاه ءءوملاب لءفلا رارءء هب ءارملاف ءىءشءلاب ءلءق :أرق نم ءءارق امأف ءزئاء رارءءلا ءءارإ و ،سنءلا هب ءارملاف ءءاوظفل

بببس نع لأسى هنأ و ،ءءارقلا و مءرلا ءارملا نأ ىلءف ،ءاوالا و مىملا ءءفب ءءوملا أرق نم امأف اوعطقء و ضرألل ىف اوءسفء نأ مءىلوء نإ مءىسء لهف :ىلاءء هللا لاق ،اهءىءىضء و اهءطق

معطا وأهبقور ك ف / ماعطا وأهبقور ك ف ١٠

و، دهاجم و، مالمسلا هيلع نينمؤملا ريمأ أرقف، هبقور ك ف: هءارق يف سانلا فلتخا دق و فاكلا حتفب هبقور ك ف: هئاسكلا و، ورمع وبأ و، يدراطعلل اءار وبأ و، نسحلل و، هكم لهأ لهأ و، هئيدملا لهأ أرق و. مسالا نود لعلللا ىلع «معطأ وأ» اوورق و، هبقورلا بصن و و فاكلا مضب ك ف: يمرضحلل بوقعي و، باثو نب ييحي و، هزمح و، مصاع و، ماشلا. اهمض و ميملا نيونت و ردصملا ىلع ماعطا وأ هبقور صفخب.

هباج نم نسحأ و، برعل مال ك يف رثكأ مسالاب مسالا باوج نأ ىلإ بهذ مسالا ىلع أرق نمف نأ نم نسحأ كلذ و؛ ماعطا وأ، هبقور ك ف وه! هبقعلل ماحتقا ام كاردأ ام: ىنعمل نأ ىرت ال، لعللاب ماعطا وأ، هبقور ك ف وه: لاقاي.

و؛ لعل هنأل، اونمآ نيذلا نم ناك م ث: ىلعات هلوقب اهجر و، لعلل طفلب هءارقل ىلإ هءارفل لام و ىلع لدي لعلفب -امسا ناك نإ و -هبقعلل ماحتقا رسفي نأ عنتم ي سيل و. العل عبتي نأ ىلوالأ ام و، فورعملل لعلفي و، ريخلل عنصي -: ارسفم -لوقي؟ ديز ام كاردأ ام: لئاقلا لوق لثم اذه و؛ مسالا لعللألاب يئأيف، كلذ هبشأ.

[22]. مركأ و لصفأ هيف ماعطال نأل؛ هءاجم يذ موي يف معطي هنأ دارأ امنإ و؛ عوجل: بلسلا و

ىوآف ممتى / أمىتى كدجى ملا ١١

ىلع (7) ىدهف اللاض كدجو و (6) ىوآف اميتي كدجي مل أ: عفرلا هئالآ هءه هءارق يف يور هنأ: اهسماخ و اذه نأل و؛ فورعمل ريغ هءارقل نأل؛ فيعض هءولا اذه و، اللاضلا كلذك و هءجو ميتيلا نأ [24]. [23] هيناعم رثكأ دسفي و جمسي مالملا

ميتيلا نأ ىلع ىدهف اللاض كدجو و ىوآف اميتي كدجي مل أ عفرلا هئالآ هءه هءارق يف يور هنأ اهسماخ دسفي و جمسي مالملا اذه نأل و فورعمل ريغ هءارقل نأل فيعض هءولا اذه و اللاضلا كلذك و هءجو [25] هيناعم رثكأ

[1] ٤٠٥ ص: 1 ج، ليوأتلا سئافن

[2] ٤٤٩-٤٥٠ ج 1 ليوأتلا سئافن

[3] «.وجهي نمف»: هئاور و، ٩٠: هئاوي د، ناسحلل تيبل (1)

[4] ١٨٣-١٨٢ ص ٢ ج، ليوأتلا سئافن

[5] ١٩٧ ج 2 ليوأتلا سئافن

٤٦ هـ، آدوه هروس [6]

هب ار نآ ديس بانج يلو تسه زين هرشع ءارق زا يئاسك و بوقعي تئارق هچرگ تئارق ني [7]
دهد يم تبسن ني مدقتم:

و، ري بزلان ب ةورع و، سابع نبا و، ملس و هيلع ءلل ي لص ي ب نل ارق [٤٦] حل اص ر يغ ل م ع ءنا
و يبعشلا و دوعسم نبا ناك و، ماللا حتف و ميمل رسكب (حل اص ريغ لمع هـ) : يئاسكلا و، ةمرك
هـ) : نو عرق ي ةزمح و ورمع وبأ و شمعالا و مصاع و ري ثك نبا و عفان و ةبيش و رفعج وبأ و نسحل
نم سيل ام) : يلع فقي مل (حل اص ريغ لمع هـ) : ارق نمف ماللا مض و ميمل حتفب (حل اص ريغ لمع
٣٥٢ ص، ءادتبالا و فقول احاضي) يلوألا ءاهلا يلع دوعت ةيناثلا ءاهلا نأل ؛ (كلهـ)

440-٤٤١ ج٢ لي وائل سئافن [8]

١٨ هـ، فسوي هروس [9]

٤٦٧ ص: ج٢، لي وائل سئافن [10]

١٦ هـ، ءارسالا هروس [11]

رظنا و) . مصاع نع نابأ و، ورمع يبأ نع ثيلل و، يدهنلا نامثع يبأ نع، ءاش ةارق يه (5) [12]
(٧٥) هـ يولاخ نبال ءاشلا تءارقال

(6) [13] . (قباسلا ردصملا رظنا) عفان نع ءجراخ نع، اضيأ ءاش ةارق يه

نإ و؛ ءارمأ مهانل عج: في فختلاب، انرمآ و، انرثك: ديدشتلاب، انرمأ هـ لوق: لصلأا ءيشاح (1) [14]
«سكعلل حيحصلا و، كلذ نم سكعلال فئتش

٢٩: 1، يلامألا (2) [15]

٣١-٣٠ ج٣ لي وائل سئافن [16]

١٥ هـ، هط هروس [17]

٢١٥-٢١٤ ج٣ لي وائل سئافن [18]

١٢٧: ءيآلا، ءرقبلا هروس (1) [19]

٢٢: ءيآلا، دمحم هروس (2) [20]

٤٤٥-٤٤٤ ص، ج٣، لي وائل سئافن [21]

[22] ٤٦٢-٤٦١ ص ٣، ليوأتال سئافن

[23] ١٥٠: ةمئأل و ءايبنأل هي زنت (1)

[24] ٤٦٦ ص ٣، ليوأتال سئافن

[25] ١٠٦: ءايبنأل هي زنت